

Tisdagen den 4 oktober

Kl. 16.00

§ 1 Upplästes följande till kammaren inkomna ansökan:

Till riksdagens kammare

På grund av fortsatt offentligt uppdrag anhåller jag om tjänstledighet från mitt uppdrag som riksdagsledamot den 5 oktober 1977–den 31 mars 1978.

Stockholm 1977-09-22

Inga Thorsson

Kammaren biföll denna ansökan.

Talmannen anmälde att *Lars Ulander* (s) skulle inträda som ersättare för Inga Thorsson under hennes ledighet från riksdagsmannaupdraget.

§ 2 Anmälades och bordlades

Propositioner och skrivelse

1977/78:2 om ändring i rättegångsbalken m. m.

1977/78:4 om godkännande av avtal mellan televerket och Telefonaktiebolaget L M Ericsson

1977/78:5 om flygvärdertjänstens system och organisation m. m.

1977/78:6 om redogörelse för verksamheten inom Europarådets ministerkommitté under år 1976

1977/78:7 om program för övervakning av miljökvalitet

1977/78:8 om åtgärder på distributionsområdet

1977/78:9 om spel på s. k. enarmade banditer

§ 3 Anmälades och bordlades

Redogörelse och förslag

1977/78:1 Justitieombudsmännens ämbetsberättelse

1977/78:4 Redogörelse från den svenska delegationen vid Europarådets parlamentariska (rådgivande) församling rörande församlingsmötena under tiden maj 1976–januari 1977 (28:e sessionen)

1977/78:5 Riksdagens förvaltningsstyrelsens förslag om riksdagens lokalfrågor på längre sikt m. m.

§ 4 Anmälades och bordlades

Motion

1977/78:1 av *Ivar Högström m. fl.*

med anledning av propositionen 1976/77:157 om inriktning och organisation av försvarets hundskolas verksamhet

Tisdagen den
4 oktober 1977

Anmäldes och bordlades följande interpellationer som ingivits till kammarkansliet

Anmälan av
interpellationer

den 30 september

1977/78:1 av Alf Lövenborg (—) till statsministern om energipolitiken:

Det viktigaste målet för en realistisk svensk energipolitik i dag måste vara att så snart det över huvud taget är möjligt minska oljeberoendet. Även om världens oljetillgångar skulle visa sig vara större än man hittills räknat med, ligger den tidpunkt nära då oljan blir en bristvara. Det kan dröja ett decennium, kanske två, vilket är en skrämmande kort tid med tanke på att det krävs minst tjugo år för att i grunden förändra ett hög-industrialiserat samhälles program för energiförsörjning. Det är f. ö. en minst sagt förkastlig politik att under en eller två generationer elda upp en naturtillgång som det tagit miljoner år att skapa.

I och med att oljan blir en bristvara kommer priset givetvis att stiga. Sveriges oljeförbrukning, som nu kostar 15 miljarder kronor om året, kommer i nuvarande penningvärde att kosta det dubbla om kanske endast tio år. Om hela energisektorn överförs i samhällets ägo och Sverige frigörs från beroendet av de multinationella oljebolagen, en politik som arbetarpartiet kommunisterna verkar för, kan kostnaderna väsentligt sänkas. Men oavsett detta måste en frigörelse från oljeberoendet, med allt vad detta beroende innebär i form av miljöförstörelse, hälsorisker, kostnader och en snabbt inträdande bristsituation, kräva en planering som inte under några omständigheter får uppskjutas.

Ingen bedömare, som räknar med att tas på allvar, förutser någon revolutionerande ny energikälla förrän fusionskraften (vätekraften) blir en realitet. För Sveriges vidkommande återstår då under överskådlig tid endast tre energikällor: kol, vattenkraft och kärnkraft. Att ersätta olja med kol för elproduktion och uppvärmning skulle från flera synpunkter vara en dålig lösning. Vattenkraften är i Sverige i stort sett utbyggd så långt det går utan att oersättliga naturvärden förstörs. Vi motsätter oss utbyggnaden av bl. a. Kalix älv, där en serie dammbyggnader skulle åstadkomma svåra skadeverkningar.

Det är inte minst mot denna bakgrund som den nuvarande regeringens ryckiga och destruktiva energipolitik bör ses. Jag och mitt parti ansluter oss oreserverat till den kritik och de krav som LO och TCO framförde i en gemensam skrivelse till regeringen för kort tid sedan och som i sin helhet återgavs i TCO-tidningen nr 16 för i år.

Redan tidigare har medlemsförbund inom både LO och TCO vid olika uppvaktningar och i uttalanden påtalat riskerna och följderna av de åtgärder som den nuvarande regeringen vidtagit i syfte att försena eller stoppa de investeringar i kraftproduktionen som riksdagsmajoriteten beslutade år 1975.

Planeringen för reaktor nr 3 i Forsmark har skjutits på framtiden till följd av att byggnadsarbetena stoppats. Fram till slutet av 1978 beräknas minst 1 000 anställda i Forsmarksprojektet bli uppsagda, och Vattenfall kommer sannolikt inte att ha några sysselsättningsalternativ för denna personal.

Genom att inte bevilja kreditgarantier för reaktor nr 3 i Oskarshamn har regeringen sökt åstadkomma samma verkan där som i Forsmark.

Reaktor 2 i Barsebäck underkastas en särskild prövning enligt villkorslagen beträffande fortsatt drift. Om den stoppas blir det en åtgärd, som elkonsumenter och skattebetalare får betala mycket dyrt.

Ringhals 3 hotas av ytterligare försening till en uppskattad kostnad av 150 milj. kr.

Projektet med provbrytning av skiffer i Ranstad ligger alltså på is, och vårt krav på att LKAB får sätta i gång att bryta uranmalm i Arjeplog har, såvitt jag vet, inte övervägts över huvud taget.

I Norrland kommer inom ett år ca 1 000 personer, som nu är sysselsatta i kraftverksbyggen, att bli arbetslösa, och ytterligare 500 man kommer eventuellt att bli "friställda" från andra arbetsplatser i Vattenfall, om ersättningsprojektet inte kommer i gång.

I brev till Vattenfall har regeringen motiverat stoppet för reaktorbygget nr 3 i Forsmark med myten att riksdagen skall ha handlingsfrihet på kärnkraftsområdet, när den 1978 skall besluta om den fortsatta energipolitiken. LO och TCO påpekar i sin gemensamma skrivelse att handlingsfriheten i själva verket minskar i och med att produktionsapparaten för utbyggnaden avrustas och värdefull yrkeskunskap går förlorad. Vidare framhåller man: "Samtidigt uppstår sociala svårigheter för berörda anställda. Dessutom tillkommer stora merkostnader för skattebetalarna. LO och TCO reagerar mot det slöseri med gemensamma ekonomiska resurser som det innebär att projekterade och redan byggda anläggningar överges. Inte minst i rådande ekonomiska läge ter sig ett sådant agerande bland stora medlemsgrupper som mycket utmanande."

Det bör erinras om att samtliga partigrupper i Sveriges riksdag ännu vid motionstidens utgång i januari 1973 stod eniga bakom det svenska kärnkraftsprogrammet. Den flora av argument som från våren 1973 fördes fram i några av de stora massmedierna mot kärnkraften och som fick två partier att göra en helomvändning har vid en vetenskaplig granskning i stort sett visat sig vara ohållbar. Inte minst i de socialistiska länder som tillhör SEV pågår en planmässig utbyggnad av kärnkraften, som där betraktas som den säkraste och minst miljöfarliga energikällan.

Sverige är ett av de fem sex länder som inom sitt lands gränser har samtliga förutsättningar för en utbyggnad av kärnkraften: mycket stora urantillgångar, en egen reaktorindustri, en högt kvalificerad kader av kärnfysiker och tekniker osv. Mot denna bakgrund och mot bakgrunden av det nödvändiga i att snabbt minska oljeberoendet är den nuvarande regeringens handlande på energipolitikens område obegripligt. De omedelbara konsekvenserna i form av arbetslöshet för många och osäkerhet

för alla inom kärnkraftssektorn sysselsatta är tragiska nog. Därtill kommer verkningarna på längre sikt. Till de mest allvarliga hör nedrustningen och nerskrotningen av en stor del av den forskning och utveckling, den industriella verksamhet och de personliga tillgångar som den svenska kärnfysiken, kärnkraftsteknologin och kärnkraftsproduktionen innefattar.

Med hänvisning till det anförda vill jag till statsministern ställa följande frågor:

1. Är man i regeringen medveten om att oljan är en ändlig naturtillgång och att en frigörelse från oljeberoendet så snart som möjligt är en nödvändighet?

2. Kan regeringen under några omständigheter – och i så fall när – övergå till att genomföra det energiprogram som 1975 års riksdagsbeslut innebar, nämligen en planmässig utbyggnad av de 13 beslutade reaktorer?

den 4 oktober

1977/78:2 av *Lars-Ove Hagberg* (vpk) till arbetsmarknadsministern om åtgärder för att förhindra skador av farliga lösningsmedel:

Alla som i sina jobb regelbundet handskas med olika lösningsmedel känner till verkningarna: trötthet, kramper, yrsel, sömnlöshet, dålig aptit, huvudvärk, minnesförlust m. m. Likafullt slår arbetarnas erfarenheter ner som en bomb när de blir satta på pränt. Så skedde nyligen, då Metall offentliggjorde slutresultatet av sin stora enkät om lösningsmedlen. Drygt 80 % av samtliga 13 000 skyddsombud inom förbundet har medverkat i undersökningen och förmedlat erfarenheter från sina resp. arbetsplatser. Den slutliga redovisningen ger en skrämmande – om än för många helt bekant – bild av en svensk arbetares arbetsmiljö av i dag.

De som mer eller mindre dagligen kommer i beröring med tri, thinner, xilen, styren, lacknafta, toluen – för att bara nämna några ämnen som *har namn* – drabbas ofta av akuta besvär. De känner irritation i ögon, näsa och svalg. Men än värre är det påvisade sambandet mellan dessa kemiska ämnen och olika typer av neurologiska och psykiska symtom som förlamningar, kramper, kronisk yrsel och balansrubbing, trötthet och sömnlöshet. Det är besvär som sakta smyger sig på och som kanske inte direkt kan tillskrivas ett speciellt ämne utan förr kombinationen av olika faktorer. Skyddsombud och andra arbetare har misstankar men vet inte.

Hur kan det ha blivit så här? Svaret finner vi i en ekonomisk struktur som har enskilt profitintresse som riktmärke. De arbetandes liv och hälsa underordnas kapitalets hänsynslösa rovjakt efter profit. Därför upprepas historien om och om igen med ingrepp mot farliga arbetsmiljöer först efter det att något allvarligt inträffat. Ständigt tvingas arbetare agera försökskaniner för nya preparat som kan förbilliga och effektivisera pro-

duktionen och höja vinsten. Varje år tillförs våra arbetsplatser hundratals nya ämnen, vilkas verkningar vi inte känner till. Bristande varudeklaration, om sådan ens förekommer, utländsk text, fantasinamn som inget säger om innehåll och eventuella skadeverkningar – ja, allt sådant är tillåtet.

Ett statligt organ – produktkontrollnämnden – har till uppgift att kontrollera alla ämnen som släpps ut på marknaden. Men få har ens märkt av nämndens existens. Vänsterpartiet kommunisterna ställer sedan många år det självklara kravet på tillämpning av den omvända bevisföringens princip, dvs. att inget ämne får släppas ut innan man konstaterat att det är oskadligt för liv och hälsa. Dispenser från denna princip skall kunna tillåtas endast om medlet svårligen kan ersättas av annat likartat och då under det att rigorösa bestämmelser om försiktighet iakttas. Men detta är inte tillräckligt. Ett ämne som kan vara oskadligt i laboratoriemiljö kan ge upphov till skador i en arbetsmiljö där det blandas med andra ämnen. Här måste man se allvarligt på minsta symtom från de arbetandes sida. Och det kommer inte att ske förrän en gentemot företagen fri företagshälsovård görs tillgänglig för alla anställda. Krav på en kraftig utbyggnad av företagshälsovården och den yrkesmedicinska verksamheten förs fram även i år i en kommunistisk partimotion. Riksdagen har under hösten möjlighet att stödja dessa krav, som bl. a. skulle innebära att alla anställda före 1985 får tillgång till företagshälsovård som helt underställs landstinget.

Från kommunistiskt håll har vi även under en rad år pekat på en annan allvarlig brist på arbetsmiljöområdet, nämligen de hygieniska gränsvärdenas utformning och omfattning samt anvisningarna från arbetarskyddsstyrelsen. Vi anser att en allmän sänkning av gränsvärdenas nivå är nödvändig för att förhindra att skador uppstår under ett helt liv. Det är de höga gränsvärdena i kombination med avsaknaden av den omvända bevisföringens principer som ligger bakom Metalls skrämmande undersökning om lösningsmedlen.

Med anledning av det anförda vill jag vända mig till arbetsmarknadsministern med följande frågor:

1. Är regeringen beredd att lagstiftningsvägen vad gäller frisläppandet av nya kemiska ämnen införa principen om den omvända bevisföringen och i detta syfte kraftigt utöka produktkontrollnämndens resurser?
2. Ämnar regeringen vidta snabba åtgärder för att radikalt sänka gränsvärdena?
3. Avser regeringen att vidta snabba åtgärder för att få bort det omedelbara problemet med lösningsmedel?

Nr 3

Tisdagen den
4 oktober 1977

*Anmälan av
interpellationer*

Tisdagen den
4 oktober 1977

*Anmälan av
interpellationer*

1977/78:3 av *Eric Carlsson* (c) till kommunikationsministern om ökade möjligheter för handikappade att utnyttja kollektiva trafikmedel:

Det är en angelägen målsättning i samhällsarbetet att ge förutsättningar för handikappade att leva ett aktivt liv, integrerat i samhället. Den s. k. HAKO-utredningen, som lades fram 1975, utgår från en normalisering och integrering av de handikappade i samhället och syftar till en så stor handikappanpassning som möjligt av de kollektiva färdmedlen. Utredningen konstaterar som en allmän slutsats att trafikmyndigheterna måste lägga ned stora ansträngningar på insatser för att göra det lättare för handikappade personer att anlita allmänna färdmedel. Tillverkare av fordon måste ha sin uppmärksamhet riktad på hithörande problem.

HAKO-utredningens betänkande har också kommit att få betydelse på det nordiska planet. På grundval av ett medlemsförslag har Nordiska rådets trafikutskott i ett betänkande från juni 1977 uttalat att det är nödvändigt att anpassa trafikmedlen till de handikappades förutsättningar, eftersom ökad rörlighet är av stor betydelse såväl för rehabilitering som för sysselsättningsmöjligheter. Man bör eftersträva en nordisk principlösning beträffande de mest ändamålsenliga transportformerna för de olika graderna av rörelsehinder. Det är önskvärt att trafikmedlen i Norden har samma tillgänglighetsstandard. Det är viktigt att skyndsamt ta itu med dessa frågor, inte minst mot bakgrund av kommunikationsområdets snabba utveckling. Vanligtvis är det kostsamt och ofta nästintill omöjligt att ändra redan etablerade trafiklösningar i mera handikappvänlig riktning.

De förslag som framlagts och de initiativ som tagits för handikappanpassning inom kollektivtrafiken har en sådan klar inriktning att det är med förvåning och överraskning man tar del av SJ:s beställning av nya personvagnar. Ordern omfattar 150 nya personvagnar. De nya vagnarna avviker markant från tidigare vagn typer och betecknas som en ny generation personvagnar.

De nya vagnarna beräknas ge en avsevärd kapacitetshöjning. Man skapar fler platser genom att en ingång och en toalett slopas och genom att stolarna görs fasta och inte som f. n. ställbara. Den nya vagnen blir ett par meter längre än den gamla och dessutom blir den något smalare, vilket är särskilt olyckligt för rullstolsbundna. Denna vagn typ stämmer dåligt med de rekommendationer HAKO-utredningen gjort beträffande handikappanpassning.

De viktigaste kraven som måste ställas på nya personvagnar är direktinsteg i vagnen i stället för trappa, bredare ingång, så att en rullstol kan lyftas upp, bättre rörelseutrymme inne i vagnen och en handikappvänlig toalett. Som flitig tågresenär har jag själv ofta kunnat iakttä de problem som handikappade, men även äldre människor, har på grund av brister i dessa avseenden. Att man nu inte synes ta tag i dessa problem förvånar, i all synnerhet som de personer det här gäller ofta inte har

möjlighet att nyttja något alternativt kommunikationsmedel.

Det förefaller självklart att beställning av nya vagnar måste kombineras med krav på bättre handikappanpassning. Även om beställningen är gjord måste det fortfarande finnas möjligheter till ändringar, så att de handikappades resor underlättas. Särskilt mot bakgrund av HAKO-utredningens förslag och de initiativ som kan förväntas från Nordiska rådet bör ett ingripande ske.

Med stöd av det anförda vill jag till kommunikationsministern ställa följande frågor:

Är statsrådet beredd redovisa sin syn på de handikappades och rörelsehindrades möjligheter att nyttja kollektiva trafikmedel?

Avser regeringen att vidta några åtgärder för att underlätta möjligheterna för handikappade och äldre att resa i de av SJ beställda nya personvagnarna?

den 30 september

1977/78:4 av *Bertil Zachrisson* (s) till kommunikationsministern om trafikpolitiken:

I medvetande om att en rad faktorer och värderingar, som inte förelåg när 1963 års trafikpolitiska beslut fattades, nu måste vägas in i trafikpolitiken tog den socialdemokratiska regeringen initiativ till ett omfattande utredningsarbete för att få en grund för ett nytt trafikbeslut i riksdagen. Avsikten var att få en mer socialt betingad och samhällsekonomiskt inriktad trafikpolitik.

Trafikpolitiska utredningen, trafikplaneringsutredningen, utredningen om regionalt gällande periodkort, kollektivtrafikutredningen, kommittén för långsiktig vägplanering, utredningen om handikappanpassad kollektivtrafik m. fl. har lagt fram sina förslag, och de har remissbehandlats. I regeringens kansli finns nu sedan lång tid ett brett, aktuellt faktaunderlag. Kommunikationsministern har också i riksdagen vitsordat att det bord som han har haft att sätta sig vid "har varit mycket välldukat med utredningar".

Den socialdemokratiska regeringen hade för avsikt att förelägga riksdagen detta underlag för beslut våren 1977. Regeringsskiftet innebar av förklarliga skäl en försening, men på ett tidigt stadium försäkrade kommunikationsministern i riksdagen att en trafikpolitisk proposition skulle komma under 1977. Den 29 oktober 1976 sade kommunikationsministern: "Jag har för avsikt att lägga fram en trafikpolitisk proposition under 1977." Den 15 december 1976 sade kommunikationsministern i svar på fråga: "Avisken är att frågan om införande av regionalt gällande periodkort skall ingå i den trafikpolitiska proposition som jag ämnar förelägga riksdagen nästa år." I budgetpropositionens bilaga 9 heter det: "Under senare år har ett antal utredningar lämnat förslag beträffande den kollektiva trafikens utformning. Det gäller den trafikpolitiska ut-

Nr 3

Tisdagen den
4 oktober 1977

*Anmälan av
interpellationer*

redningen, kollektivtrafikutredningen (KOLT), utredningen rörande det allmänna kommunikationsväsendets anpassning till de handikappades behov (HAKO) samt utredningen avseende regionalt gällande generella trafikrabatter. Dessa utredningar jämte vissa andra trafikpolitiska frågor kommer att behandlas i en proposition som kommer att föreläggas riksdagen under år 1977."

I den trafikpolitiska debatten i kammaren den 15 april 1977 bekräftade kommunikationsministern åter att det skulle komma en proposition under hösten 1977, och han sade att i den "kommer regeringen att föreslå riksdagen att anta principer för ett framtida vägbyggande och andra trafikpolitiska åtgärder. Dessa principer kommer vad kostnaderna för deras genomförande beträffar att följas upp i budgetpropositionerna åren framöver."

Den 12 maj 1977 sade kommunikationsministern som svar på en fråga: "Min avsikt är att i den kommande trafikpolitiska propositionen lägga fram olika förslag som är ägnade att göra den kollektiva trafiken attraktivare. Det gäller hur kollektivtrafiken allmänt skall kunna göras mer tillgänglig och bekväm samt hur kollektivtrafiken skall byggas ut och dess framkomlighet i tätorterna skall kunna förbättras. Det gäller vidare hur kollektivtrafiken skall kunna anpassas till de handikappades behov. Jag kommer också att ta upp prisfrågorna i kollektivtrafiken. De åtgärder jag ämnar föreslå kommer också att inverka på yrkestrafiklagstiftningens utformning." Härutöver finns i tidningsartiklar och uttalanden en bred dokumentation som slår fast att en proposition är att vänta med i huvudsak det innehåll som förutsatts i debatterna.

Under de senaste månaderna har emellertid kommunikationsministern i några svävande uttalanden varslat att det inte blir någon trafikpolitisk proposition. Dessa uttalanden har utlöst oro, för att inte säga förstämning, bland de många parter som är berörda av en förändring av trafikpolitiken. Statliga myndigheter, kommuner och landsting samt olika trafikorgan och frivilligorganisationer har i sin planering förutsatt en proposition. Den regionala trafikplaneringen förutsätter ett nytt trafikpolitiskt beslut, och en utebliven proposition sätter riksdagen i ett mycket besvärligt läge eftersom det omfattande fuktamaterial som ligger på regeringens bord inte blir analyserat och tillgängligt och eftersom det dessutom snabbt föråldras. Risker är stor att hela beslutsprocessen allvarligt fördröjs och på vissa avsnitt helt omintetgörs.

Mot denna bakgrund vill jag fråga:

Vilken är regeringens nu gällande plan för det trafikpolitiska reformarbetet och vilka områden kommer det att beröra?

Tisdagen den
4 oktober 1977

1977/78:5 av *Margareta Andrén* (fp) till socialministern om försöksverksamheten med tillnyktringskliniker:

*Anmälan av
interpellationer*

Enligt uppgifter i pressen har en plan nu framlagts om utökad försöksverksamhet med s. k. tillnyktringsstationer på ytterligare fem platser förutom den redan startade försöksverksamheten i Landskrona.

Lagen om omhändertagande av berusade personer (LOB), som trädde i kraft den 1 januari i år, innebär att fylleriförseelserna avkriminaliserats och att berusade inte längre skall omhändertas av polisen för förvaring utan i stället ges vård av de sjukvårdande myndigheterna. Effekten av den nya lagen har överallt vållat stora problem – inte minst i Stockholm, där nykterhetssituationen är skrämmande. Man beräknar att Stockholmsområdet har ca 300 000 alkoholskadade f. n. och att deras antal för varje månad ökar med 300–400. Följden av LOB har emellertid blivit att omhändertagandet av berusade i Stockholm minskat med en tredjedel. Polisen anser nämligen den nya lagen vara så vagt utformad att den inte vet riktigt när berusade personer skall omhändertas.

På akutmottagningarna, dit de flesta berusade som tas om hand förs, är arbetsförhållandena olidliga. Personalen utsätts dagligen för våld, och särskild vaktpersonal har måst sättas in vid vissa mottagningar. Mot denna bakgrund är det förvånansvärt att ännu inte någon försöksverksamhet med tillnyktringskliniker har kommit till stånd eller ens föreslagits i Stockholmsområdet.

I motionen 1976/77:186 till vårriksdagen begärde jag att en sådan försöksverksamhet borde ske. Utskottet framhöll som svar på motionen bl. a. att preliminära diskussioner hade förts med Karolinska sjukhuset om ett försök som förslagsvis skulle täcka ett av polisens vaktdistrikt antingen i Stockholm eller i Solna.

Professor Carl-Magnus Idestrom, som är chef för alkoholkliniken vid Karolinska sjukhuset, säger att allt är klart för en tillnyktringsklinik och att det endast fattas pengar för att kunna påbörja verksamheten. Han säger sig också ha en tom lokal, tänkt att fungera som akutintag för tillnyktrings- och avgiftningskliniken om pengar beviljas. Drygt 2 milj. kr. har professor Idestrom begärt. Enligt uppgift har planeringen av denna tillnyktringsenhet vid Karolinska sjukhuset pågått ett år.

Departementsrådet Nils Magnusson i socialdepartementet säger i en tidsningsintervju att längre än till hösten kommer man inte undan att diskutera Stockholms besvärliga situation.

Med hänvisning till det anförda ber jag att till socialministern få framställa följande frågor:

1. Vilka erfarenheter har man hitintills av den bedrivna försöksverksamheten vid Olovskliniken i Landskrona?

2. Kan statsrådet lämna en redogörelse för den fortsatta försöksverksamheten och om det planeras någon sådan inom Stockholmsområdet?

Tisdagen den
4 oktober 1977

*Anmälan av
interpellationer*

1977/78:6 av *Per Bergman* (s) till bostadsministern om förslag till ny lagstiftning om markanvändning och byggande:

Den 13 december 1976 svarade bostadsministern i kammaren på en fråga om när förslag till ny lagstiftning om markanvändning och byggande kommer att remitteras. Svaret löd i denna del:

”Som jag bedömer situationen f. n. kan det anses som tekniskt möjligt att presentera en departementspromemoria med lagtext under försommaren 1977.”

I en replik förklarade bostadsministern varför ordet försommaren användes i stället för, som tidigare, våren: ”Jag har gjort det för att gardera mig något, så att jag kan vara helt säker på att vi då kan presentera en promemoria. Det är ju sämre att säga att den kommer på våren, eftersom man kan ha litet olika uppfattning om när det är vår. Man kan då undra vad som händer i departementet och fråga sig om det inte kommer någon promemoria.”

Hur man än räknar var försommaren slut den 24 augusti 1977 utan att någon promemoria lagts fram. I stället sade bostadsministern denna dag i ett tal i Sundsvall att hon då inte kunde uttala sig om när arbetet skulle bli klart. Fördröjningen berodde enligt bostadsministern på att det vid kontakter med Kommunförbundet och andra viktiga intressenter visat sig att tankegångarna i det då pågående arbetet i viktiga frågor ogillades. Därför skulle under hösten kontaktytorna breddas och praktikernas syn fångas upp.

Det finns självfallet ingenting att invända mot att hänsyn tas till alla seriösa synpunkter – inte minst från praktikernas sida. Remissen av bygglagutredningens betänkande tillförde ju också – som avsett – ämnet sådana synpunkter. Vidare har en arbetsgrupp inom Kommunförbundets kansli enligt uppgift följt departementsarbetet sedan hösten 1976.

Bostadsministerns besked i Sundsvall anslöt i tiden till uttalanden på ledarplats i Svenska Dagbladet den 13 och den 20 augusti 1977 – uttalanden som bl. a. åter aktualiserade tidigare moderata angrepp på en markpolitik som inte sätter markägarnas intressen i första rummet. Detta sammanträffande och den omständigheten att moderata intressen alltmer högljutt syntes hävdas i regeringssamarbetet har gett ytterligare näring åt misstanken att de ”viktiga intressenter” som åberopats kan ha varit bl. a. de moderata regeringskollegerna med ekonomiministern i spetsen.

Jag har inte anledning att ifrågasätta den personliga uppriktigheten i bostadsministerns redovisade bedömningar – t. ex. att man kan undra vad som händer i departementet när förslag inte läggs fram inom utlovad tid. När bostadsministern emellertid nu inte fullföljt vad som utfästs som säkert inför kammaren och inte heller under våren anmält några betänkligheter krävs det dock ett klagörande. Jag vill därför till bostadsministern ställa följande frågor:

1. Vilket antaget tidsschema gäller f. n. för det fortsatta lagstiftningsarbetet beträffande markanvändning och byggande?

2. När stod det klart för departementsledningen att förslag inte skulle framläggas under försommaren eller i vart fall sommaren 1977?

3. Hade enligt bostadsministerns mening under vintern och våren 1977 alla rimliga åtgärder vidtagits för att påskynda arbetet?

4. Bedrivs arbetet helt på tjänstemannanivå? Om inte – vilka allmänna politiska riktlinjer styr arbetets inriktning?

Nr 3

Tisdagen den
4 oktober 1977

*Anmälan av
interpellationer*

den 13 september

1977/78:7 av *Anton Fågelsbo* (c) till bostadsministern om åtgärder för att underlätta bostadsbyggande i jordbruksbygd:

Under senare år har en rad beslut fattats med syfte att underlätta människors möjlighet att bosätta sig på landsbygden. Så sent som våren 1977 beslöt t. ex. riksdagen om sådan ändring i byggnadslagen att tätbebyggelse av mindre omfattning skall kunna medges utan omfattande detaljplanekrav. Syftet har varit att så långt möjligt tillgodose människornas önskemål vid val av boendemiljö.

Trots de positiva beslut som fattats hindras bosättning i jordbruksbygder alltmer. Främst är det 1969 års miljöskyddslag som försvårat samexistens av bostadsbebyggelse med animalieproducerande jordbruk. Hälsovårdsstadgan kan dock verka i samma riktning.

Konflikten mellan jordbruk och bosättning blev allvarlig sedan det visat sig att man hade framgång i sina klagomål över lukt från stallar, gödsling på åkrar samt ljud från anläggningar och maskiner. På grund av sådana klagomål kom myndigheterna att inskränka jordbrukets pågående drift och utvecklingsmöjligheter. Av omsorg om jordbruksnäringen avstyrks nu nybyggnation på landsbygden i många fall.

I riksdagen har tidigare behandlats och diskuterats frågan om införande av luktservitut för att komma ifrån dessa olägenheter. Tanken har varit att man i samband med avstyckning av tomt skulle klargöra att denna fick tåla de störningar som är naturliga i ett utvecklat jordbruk och då främst i relation till stamfastigheten.

Nu kommer inte ens en sådan åtgärd att till fullo lösa konflikten mellan bebyggelse och jordbruksdrift. Det gäller att skapa sådana regler att inte heller pågående drift eller utveckling av jordbruksföretagen i trakten hindras. Det förefaller rimligt att den som önskar landsbygdens alla fördelar när det gäller boendemiljö också får tåla de små nackdelar som i dessa avseenden kan vara förknippade med att bo i en jordbruksbygd. Det bör också poängteras att tillåtligheten av de stora djuranläggningarna självfallet måste prövas enligt nuvarande lagregler.

Med stöd av det anförda anhåller jag om kammarens tillstånd att till bostadsministern få ställa följande fråga:

Är statsrådet beredd medverka till att en skyndsam översyn görs beträffande samexistens av bostäder och rationell jordbruksdrift?

den 4 oktober

1977/78:8 av *Rolf Hagel* (–) till bostadsministern om åtgärder mot stegringen av bostadskostnaderna:

Två allvarliga företeelser präglar bostadsmarknaden i dag: dels starkt sjunkande bostadsproduktion, dels kraftigare hyreshöjningskrav än någonsin.

I fjol färdigställdes bara drygt 15 000 lägenheter i flerfamiljshus. I år är igångsättningen av nybyggen ännu lägre. Bl. a. bostadsstyrelsen har varnat för att vi på många håll kommer att få uppleva en allvarlig bostadsbrist med svåra sociala och samhällsekonomiska följder.

De stora kostnadsstegringarna i nyproduktionen anses vara en av orsakerna till den kraftiga nedgången i bostadsbyggandet. Denna medför inte bara bostadsbrist och sociala skadeverkningar utan verkar också förlamande på sysselsättningen. Omvänt skulle en kraftig ökning av bostadsbyggandet innebära stimulanser för sysselsättningen inom en rad branscher.

När det gäller hyreshöjningarna konstaterar Hyresgästernas riksförbund i sitt aktuella krispaket att de innebär ett mycket hårt slag för hushållen, att situationen är allvarlig och att det nu krävs politiska beslut, inte minst beträffande andra finansieringsformer och lägre bostadsränta, för att vända den olyckliga hyresutvecklingen.

Det krävs likaledes politiska beslut för att angripa spekulationen inom byggenskapens olika led. Det gäller byggämnemonopolens priser likaväl som spekulativen i mark och fastigheter.

Men det måste också handla om att stoppa den ohejdade spekulativen i lägenhetsförsäljningar som blivit följden av bostadsrättskontrollagens slopande och som nu leder till allt högre överlåtelsepriser, i främsta hand inom privata bostadsrätts- och andelsföreningar, men tyvärr i allt högre grad också inom bostadskooperationen. Tendensen är helt klar: i bristområdena blir det allt svårare för människor i vanliga inkomstlägen att klara de begärda insatsbeloppen för att lösa sina bostadsfrågor. Bostadsmarknaden får i allt högre grad prägel av spekulationsmarknad.

Med hänvisning till ovanstående anholder jag om kammarens medgivande att till bostadsministern få ställa följande frågor:

1. Vilka omedelbara åtgärder förbereder regeringen för att hejda kostnadsstegringen inom bostadsbyggandet och stimulera en ökad produktion av bostäder i flerfamiljshus?

2. Vilka åtgärder i övrigt ämnar regeringen vidta för att stoppa de kraftiga hyresstegringarna?

3. Vilka åtgärder anser regeringen nödvändiga för att bryta den olyckliga utvecklingen när det gäller överlåtelsepriser på bostadslägenheter?

1977/78:9 av Bertil Fiskejö (c) till jordbruksministern om giftkatastrofen i Teckomatorp:

Nr 3

Tisdagen den
4 oktober 1977

*Anmälan av
interpellationer*

Det är ännu inte möjligt att helt överblicka konsekvenserna av den miljöskandal som avslöjats vid BT Kemi AB, Teckomatorp. Att grova brott mot gällande lagstiftning har begåtts är dock uppenbart, och den oro som allmänheten känner inför vad som förekommit är starkt berättigad. Det är också helt klart att enskilda människor fått vidkännas stora ekonomiska skador genom företagets handlande.

Det är nödvändigt att hela affären i alla dess detaljer klarläggs, att det förgiftade området saneras och att de personer som lidit skada får ekonomisk ersättning. Jag förutsätter att regeringen nära följer händelseutvecklingen och tar de initiativ som behövs för att de krav som här angetts skall bli tillgodosedda.

Men händelseutvecklingen i fallet BT Kemi AB har också visat att de regler och de rutiner som gäller för handläggning av miljöfrågor av det här slaget har betydande brister.

Miljöskyddslagen, lagen om hälso- och miljöfarliga varor samt lagen om miljöfarligt avfall är alla tillämpliga i det fall som här berörts. De straffsatser som anges för brott mot föreskrifterna är dock endast böter eller fängelse i högst ett år. Därav följer att preskriptionstiden för begångna brott blir endast två år. Eftersom det – vilket fallet BT Kemi AB visar – kan vara en mycket besvärlig och tidsödande procedur att åstadkomma den bevisföring som krävs för en rättegång, är den nuvarande preskriptionstiden alltför kort. Det kan inte heller uteslutas att man medvetet bryter mot gällande bestämmelser i förvisningen om att åtal inte hinner väckas förrän förseelsen är preskriberad. Straffsatserna bör således höjas och preskriptionstiden förlängas.

Det viktigaste för framtiden är dock att förhindra nya miljöbrott av det slag som nu avslöjats. Fallet BT Kemi AB visar att den rapportering om miljöfarlig verksamhet och det kontrollsystem som finns inte fungerat på ett tillfredsställande sätt. Här behövs således en effektivisering.

Det förefaller föga meningsfullt att centralt hos t. ex. naturvårdsverket samla på hög deklARATIONER om miljöfarligt avfall. Om rapporteringen skall bli effektiv krävs det bearbetning av inkomna rapporter, inspektioner och kontroll. Huvudansvaret bör läggas på myndigheter med god kännedom om lokala förhållanden och med möjligheter att följa upp den rapportering som sker. Hälsovårdsnämnderna i kommunerna och länsstyrelserna bör således få ökat ansvar för de verksamheter som äger rum inom kommuner och län, och de bör också få bättre resurser för att kunna leva upp till detta ansvar. Av särskild vikt är härvidlag en systematisk uppbyggnad av laboratorieresurser för provtagningar och analyser och en fortgående utbildning av personal.

Det som inträffat i Teckomatorp bör också ge anledning till omedelbara inspektioner av andra företag, vilkas produktion ger miljöfarligt avfall. Man kan tyvärr inte utgå ifrån att BT Kemi AB är ett helt unikt fall.

Tisdagen den
4 oktober 1977

*Anmälan av
interpellationer*

Det bör vara ett minimikrav att alla företag skall kunna ange sammansättningen av det avfall som produktionen ger och det sätt på vilket avfallet omhändertas. Och ansvariga myndigheter bör inte låta sig nöja med annat än helt klara besked.

Miljöförgiftningar av det slag som förekommit i Teckomatorp kan få förödande konsekvenser för enskilda människor. Det är besvärligt för enskilda att driva skadeståndsprocesser mot företag. Det tar tid och det kräver ekonomiska resurser. Det är helt orimligt att – som skett i det fall som här berörts – enskilda människor skall få hela sin verksamhet spolerad under en lång väntan på slutgiltigt beslut om skadestånd. Det bör vara en samhällsuppgift att hålla enskilda skadestösa för förluster som åtminstone i betydande utsträckning beror på bristande kontroll från samhällets sida.

Med hänvisning till det anförda vill jag till jordbruksministern ställa följande fråga:

Vilka initiativ till förändrad lagstiftning på miljöskyddsområdet och till förändringar i övervaknings- och kontrollsystem kan förväntas från regeringen med anledning av fallet BT Kemi AB i Teckomatorp?

1977/78:10 av *Ingrid Sundberg* (m) till jordbruksministern om giftkatastrofen i Teckomatorp:

En viktig förutsättning för en väl fungerande miljövard är ett effektivt omhändertagande av miljöfarligt avfall. Riksdagen har också beslutat att destruktionsanläggningar skall byggas. Det statliga företaget Sakab har monopol på förstöring av sådant avfall.

Fr. o. m. 1975 skall företag deklarerat innehav och behandling av miljöfarligt avfall. Att de åtgärder som hittills vidtagits visat sig vara otillräckliga har med förfärande tydlighet visat sig i samband med framgrävandet av gifttunnorna i Teckomatorp. Under mer än tio år har här gifter av olika slag förtlöpande grävts ner i marken, och enligt uppgifter har flytande avfall tippats direkt i Öresund och troligen också i Braån. Förhållandena, såsom de nu uppdagats, har skapat stor oro hos befolkningen i Teckomatorp och dess omnejd. Denna oro har ytterligare ökat sedan man de senaste dagarna funnit att dioxiner finns bland de nergrävda gifterna.

Man kan givetvis ställa sig frågan: Hur kan sådant hända? Det viktigaste måste emellertid vara att i så hög grad som möjligt begränsa verkningarna av det brottsliga förfarandet med giftavfallet i Teckomatorp samt att förhindra ett upprepande.

Enligt 1975 års författning om deklaration av miljöfarligt avfall utskickades samma år blanketter till företagen via hälsovårdsnämnderna. Det tog enligt uppgift omkring två år att behandla dessa, och resultatet tycks på intet sätt vara tillfredsställande, bl. a. därför att endast ett mindre antal företag skickat in uppgifter till länsstyrelserna.

Stor osäkerhet råder också om hur omhändertagandet av miljöfarligt

avfall sker och i framtiden skall ske. Sakabs verksamhet har inte ökat i takt med avfallsmängderna, och den nya lag som fr. o. m. 1980 ger kommunerna huvudansvaret för miljöfarligt avfall har inte resulterat i tillräckliga förberedelser för att en sådan verksamhet skall kunna bedrivas på ett tillfredsställande sätt.

Beredskapen mot miljöfarligt avfall tycks såväl hos företagen som hos ansvariga myndigheter vara dåligt utvecklad, och i praktiken torde åtskilliga mängder giftavfall lagras, förhoppningsvis under betryggande former, i väntan på att ett system för omhändertagande och destruktion byggs upp. Skandalen i Teckomatorp har emellertid visat att denna väntan är förenad med stora risker för både människor och djur.

Mot bakgrund av vad jag här anfört vill jag till jordbruksministern framställa följande frågor:

1. Vilka åtgärder ämnar jordbruksministern vidta för att begränsa skadeverkningarna av avfallshanteringen i Teckomatorp?
2. Hur bedömer jordbruksministern resultatet av företagens deklARATIONER fr. o. m. år 1975 om miljöfarligt avfall, och vilka praktiska åtgärder kommer att vidtas med anledning av dessa?
3. Vilka insatser bedömer jordbruksministern som angelägna för att kommunerna fr. o. m. 1980 skall kunna hantera miljöfarligt avfall på ett betryggande sätt, och hur skall de ekonomiska problem som därvid uppkommer lösas?

1977/78:11 av *Jörn Svensson* (vpk) till jordbruksministern om giftkastrofen i Teckomatorp:

Giftskandalen vid BT Kemi i Teckomatorp har avslöjat mycket av den verkliga situation som råder i fråga om miljögifternas hantering. Det officiella skrytet om Sverige som ett land med föredömlig miljövard och lagstiftning har därmed kommit i sitt sanna ljus.

Miljölagstiftningen framstår i all sin obestämthet och ineffektivitet som en lag i huvudsak bestående av kryphål. De ansvariga myndigheterna inom naturvård och arbetarskydd har tolererat de nu avslöjade problemen i årtal innan konsekvenserna under skandalartade omständigheter blivit upptäckta. Till råga på allt planeras nu att mildra kontrollen på den giftproducerande industrin.

Under tiden utsätts en hel bygd och ett helt samhälle för de omedelbara och långsiktiga följderna av giftproduktion i oacceptabla former. Teckomatorp är här inget isolerat exempel. Likartade förhållanden är rådande på många av de platser där produktion av tyngre gifter är lokaliserad.

Mot denna bakgrund vill jag ställa följande frågor till jordbruksministern:

1. Avser statsrådet att skärpa gällande miljölagstiftning?
2. Anser statsrådet att den nuvarande utformningen av kontrollen över giftproduktionen fungerar tillfredsställande?
3. Delar statsrådet uppfattningen att stat och skattebetalare skall ta

Nr 3

Tisdagen den
4 oktober 1977

*Anmälan av
interpellationer*

den ekonomiska bördan av omhändertagande av giftavfall?

4. Hur ser statsrådet på de mutproblem som aktualiserats i samband med BT Kemi-skandalen?

den 3 oktober

1977/78:12 av *Alf Lövenborg* (–) till industriministern om en industrialiseringsplan för Norrbotten, m. m.:

Läget i Norrbotten framstår som alltmer katastrofalt. Arbetslösheten stiger och människornas otrygghet ökar. Den registrerade arbetslösheten i augusti i år låg 22 % över fjolårets siffra. Nuläget är inte bättre. Om inte mycket långtgående åtgärder vidtas för att snabbt garantera sysselsättningen, kommer Norrbotten att drabbas av en ny stor utflyttningsvåg. Men detta får inte ske. En stark folkopinion säger nej till en sådan politik och kräver statliga insatser för att trygga jobben och utveckla länets näringliv.

På mycket kort tid har länet drabbats av den ena jobbsposten efter den andra. Genom att Stålverk 80 lades i "malpåse" försvann tiotusentals framtidsjobb. Och löftena om 2 300 nya jobb vid NJA har förvandlats till en omfattande minskning av antalet anställda.

I malmfälten har LKAB aviserat omfattande personalinskränkningar. 2 000 arbetstillfällen skall bort före 1979. Något besked om att den minskade gruvbrytningen skall kompenseras genom insatser för ökad förädling har inte stått att få. Invånarna frågar sig med oro: Skall malmfälten lämnas åt sitt öde?

Så får det inte bli. Från denna region har under årens lopp hämtats enorma resurser, och i dagens krissituation gäller det att LKAB får de medel som behövs för att göra nödvändiga investeringar i syfte att modernisera maskinpark och annan utrustning, öppna en ny huvudnivå i Malmberget, bygga apatitverk och sätta i gång med uppförandet av ett kulsinterverk i Kiruna. På längre sikt gäller det dessutom att planering redan nu inleds för uppbyggnad av annan industri i malmfälten.

Nu svävar också nedläggningshot över den statliga träindustrin i Norrbotten. ASSI hotar att lägga ner boardtillverkningen vid Lövholmen i Piteå kommun, vilket skulle göra flera hundra utan arbete.

Följaktligen måste de medel garanteras som krävs för att hålla fabriken i gång, och om nedläggning av boardfabriken trots allt skulle ske får något sådant inte verkställas innan sysselsättningen garanterats på annat sätt. ASSI:s industri i Piteå måste få framtiden tryggad framför allt genom att förädlingen ökas. F. n. får Piteåfabriken endast stå för halvfabrikatet kraftliner, ytterskiktet i wellpapp. Den färdiga wellpappen producerar ASSI på sina fabriker i Schweiz, Danmark, Syd- och Mellansverige. ASSI:s anläggning i Piteå bör följaktligen kompletteras med en wellpappfabrik.

När det gäller ASSI:s andra stora anläggning i Norrbotten, Karlsborgs bruk, är situationen allvarlig, och nedskärningar i driften har aviserats.

Ännu har ASSI inte fått regeringens klarsignal för byggandet av en kartongfabrik i Karlsborg, och till yttermera visso har koncernledningen förklarat att om inte regeringen skjuter till de pengar som krävs för nödvändiga investeringar i redan befintliga anläggningar måste bruket läggas ner och 700 anställda blir utan jobb.

De statliga industrierna spelar en avgörande roll för länets utveckling. Staten måste därför också känna sitt ansvar för att trygga och öka sysselsättningen i dessa basindustrier. De krav som människorna i nuläget har rätt att ställa är att inga friställningar, avskedanden eller nedskärningar av produktionen får ske innan sysselsättningen garanterats på annat sätt.

På längre sikt kräver människorna i Norrbotten att sysselsättningen tryggas genom ökad förädling av länets naturtillgångar.

De insatser som måste ske är alltså tvåsidiga. De statliga basindustrierna måste garanteras de medel som krävs för att modernisera och förbättra redan befintliga anläggningar samt också ges tillräckliga resurser för att förverkliga planerade utbyggnader.

För länet som helhet är det en tvingande nödvändighet att det snabbt läggs fram en totalplan som omfattar hela länet. Särskild uppmärksamhet måste därvid ägnas Tornedalskommunerna, Jokkmokk, Arvidsjaur och Arjeplog, Övertorneå och nordöstra Norrbotten.

För en sådan totalplan finns det en rad konkreta projekt som, om de snabbt kom till utförande, skulle kunna förbättra sysselsättningsläget i Norrbotten. En totalplan för full sysselsättning i Norrbotten bör enligt kommunisternas mening innehålla bl. a. följande:

1. Projektet Stålverk 80 återupptas i full skala.
2. Valsverksbygget för NJA förverkligas.
3. Som förberedelse för gruvbrytning i Kaunisvaara igångsätts järnvägsbygge omedelbart mellan Övertorneå och Kaunisvaara.
4. Sysselsättningen i malmfälten tryggas genom att LKAB beviljas statsmedel för reinvesteringar i gruvorna samt att kulsinterverk byggs i Kiruna och apatitverk i Malmberget, där också en ny huvudnivå öppnas. Sysselsättningen garanteras genom upprättande av annan industri i malmfälten.
5. ASSI:s industrier i Norrbotten ges de medel som krävs för nödvändiga investeringar i Karlsborgs bruks befintliga anläggningar, och staten ger klarsignal för uppbyggnaden av en kartongfabrik. Vid Lövholmen i Piteå garanteras driften vid boardfabriken, under alla förhållanden till dess att annan sysselsättning garanterats. Beslut fattas om uppbyggnad av en wellpappfabrik.

6. Planering inleds för aluminiumverk i Jokkmokks kommun och exploateringen av Europas största kalk- och marmorfyndighet i Norrvijaur.

Enbart det som här skisserats kräver mångmiljardsatsningar, som ändå blir en ringa del av de rikedomar vilka under årens lopp hämtats från Norrbotten. Katastrofsituationen i det nordligaste länet kräver att en länsomfattande sysselsättnings- och industrialiseringsplan snabbt ut-

Nr 3

Tisdagen den
4 oktober 1977

*Anmälan av
interpellationer*

Tisdagen den
4 oktober 1977

*Anmälan av
interpellationer*

arbetas och att de statliga basindustrierna får medel ur statskassan till nödvändiga investeringar. Den regering, vars största parti under valrörelsen utlovade 400 000 nya jobb, har sitt självklara ansvar för att detta sker.

Med hänvisning till det anförda vill jag till industriministern ställa följande frågor:

1. Är regeringen beredd att ge de statliga företagen i Norrbotten erforderliga medel för redan planerade och nödvändiga investeringar?
2. Har regeringen för avsikt att lägga fram en industrialiseringsplan som omfattar hela Norrbotten och vars mål är full sysselsättning?

den 4 oktober

1977/78:13 av *Eivor Marklund* (vpk) till industriministern om en utvecklingsplan för näringspolitiken i Norrbotten:

Problemen för folket i Norrbotten tornar upp sig. Arbetslöshetssituationen i länet är sedan länge permanent, och den förvärras ständigt. Det gäller inte minst ungdomsarbetslösheten. Landstinget och kommunerna får nya ekonomiska svårigheter. Servicen försämras och utflyttningen skjuter fart. Företagen avskedar och varslar om ytterligare inskränkningar. De anställda vid de statliga företagen LKAB, ASSI och NJA utsätts för ekonomiskt och psykiskt tryck. Driftsinskränkningar och massuppsägningar förefaller ha blivit de främsta åtgärderna att vidta för dem som satts att leda de statliga företagen.

Regeringens ekonomiska politik med prisstegringar, devalvering och högre indirekt beskattning gör situationen ännu svårare för löntagarna, särskilt för de lågavlönade. Denna politik leder till ytterligare påspädning av oron inför framtiden. Bostadsbyggandet, landstingets och kommunernas byggande, sjuk- och socialvård, utbildning och kultur drabbas. Men trots försämringarna får man räkna med höjda landstings- och kommunalskatter.

I mer än ett halvsekel har energi, råvaror och lågförädlade produkter strömmat ut från Norrbotten. Framtiden i länet kan inte längre få baseras på export av råvaror. Utvecklingen inom skogen och gruvhanteringen företer rent koloniala drag, och problemen ställs nu på sin spets när råvarumarknaderna sviktar. Malmbrytning på omkring 30 miljoner ton årligen har redan aktualiserat frågan om gruvsamhällets framtid. Det förtjänar att påpekas i sammanhanget att det i den överenskommelse som år 1907 gjordes mellan staten och LKAB fastslogs att bolaget hade ett klart ansvar inte bara för sin egen verksamhet utan också för samhällsfunktionerna på de orter där verksamheten bedrivs. Denna överenskommelse är fortfarande giltig.

Krissituationen, som slår hårt mot gruvkommunerna, kräver snabba åtgärder men också långsiktiga program för att utveckla industrialiseringen av hela Norrbotten. Nuvarande näringspolitik och misshushållning

med länets råvaru- och energiresurser måste ersättas med en planmässig nyetablering av ett differentierat näringsliv med långt driven förädling.

I mars 1971 tog jag också upp de här frågorna i en interpellation. Det var då framför allt de områden i Norrbotten som drabbats hårt av strukturrationaliseringarna inom skogsbruket som krävde snabba, kraftfulla och planmässiga åtgärder. Sedan dess har det inte gjorts mer än tämligen planlösa punktinsatser, som inte på något avgörande sätt har ändrat de grundläggande problemen. Nu har krisen i Norrbotten utvidgats till att omfatta också gruv- och stålindustrin. Det innebär konkret att hela länets näringsbas är hotad. Det är också uppenbart att det inte rör sig om några kortsiktiga konjunkturproblem, utan om grundläggande strukturella förändringar.

Företagen kan inte tillåtas att fritt genomföra sina omstruktureringar, med arbetslöshet och utflyttning som konsekvenser. Staten måste gripa in och tvinga företagen att ta det samhällsansvar som de försöker fly ifrån. Dessutom måste staten ta ansvaret för att utveckla och genomföra en plan för ett differentierat näringsliv i Norrbotten.

Jag vill därför ställa följande frågor till industriministern:

1. Delar statsrådet uppfattningen att staten måste ingripa för att förmå företagen att ta ansvar för följderna av sina handlingar?
2. Kommer statsrådet att ta initiativ till utvecklandet av en långsiktig plan för industrialisering av Norrbotten?
3. Kommer i så fall statsrådet att se till att fackliga organisationer och kommuner garanteras full och fortlöpande insyn i planeringen?

1977/78:14 av *Börje Nilsson* (s) till industriministern om sysselsättningen vid Hvilans Mekaniska Verkstads AB, m. m.:

I början av augusti månad i år meddelades de anställda vid det statsägda Hvilans Mekaniska Verkstads AB i Kristianstad att företaget sålts till ASEA och att 350 anställda därmed skulle avskedas vid årsskiftet. Meddelandet kom som en fullständig överraskning för många. De fackliga organisationerna, kommunen och länsmyndigheterna informerades först när affären var helt avslutad. Försäljningen av Hvilan har alltså skett med stort hemlighetsmakeri. Företagets skyldighet att enligt medbestämmandelagen informera de anställdas organisationer har åsidosatts på det mest flagranta sätt. Det är en upprörande och anmärkningsvärd nonchalans som det statliga företaget visat mot de anställda. "Jag känner inte till något fall där ett företag så uppenbart har brutit mot medbestämmandelagen", säger en representant för Metall. Statens agerande i den här affären är ett svek mot alla som kämpat för medbestämmandelagen och arbetarnas rätt till insyn och inflytande i företagen.

Till bilden hör att Kristianstads kommun så sent som i våras stödköpte en äldre industrifastighet tillhörande Hvilan för 5 milj. kr. Ett av villkoren för köpet var att företaget skulle "trygga en godtagbar sysselsättningsnivå", vilket också skrevs in i ett avtal mellan Hvilans Mekaniska Verk-

Nr 3

Tisdagen den
4 oktober 1977

Anmälan av interpellationer

Tisdagen den
4 oktober 1977

*Anmälan av
interpellationer*

stads AB och kommunen. Jämsides med att avtalet upprättades pågick förhandlingar med ASEA om försäljning av Hvilan och friställning av 350 anställda. Hvilan har därmed handlat helt utan moraliskt ansvar.

Spelet om jobben på Hvilan är anmärkningsvärt. Staten har såsom ägare av Hvilan totalt brustit i sitt ansvar gentemot de fackliga organisationerna och samtliga anställda. Förbittringen är också mycket stor bland de anställda. 350 personer kommer, därest snabba åtgärder inte sätts in, att vid årsskiftet kastas ut på en arbetsmarknad där verkstadsindustrins framtid är mycket oviss. Möjligheterna att få likartat jobb i Kristianstad är mycket små. Misskötseln av Hvilan kan få svåra konsekvenser för många människor.

Snabba och konstruktiva åtgärder måste vidtas för att garantera sysselsättningen åt hela personalstyrkan vid Hvilan. De anställda vid företaget har anvisat vissa vägar för hur sysselsättningen skall klaras. En rekonstruktion av Hvilan bör ske i samarbete mellan ägaren-staten, de fackliga organisationerna och kommunen.

Industriminister Åsling är ytterst ansvarig för de statliga företagen. För en månad sedan uppvaktades industriministern av facket, kommunen och länsmyndigheterna, varvid man krävde omedelbara åtgärder för att klara sysselsättningen vid Hvilan. Ännu har industriministern inte hört av sig. De anställda väntar fortfarande på konkreta åtgärder från industriministern.

Affären har ytterligare trappats upp de senaste dagarna. I lördags meddelades i tidningspressen att det statliga företaget Hvilans Mekaniska Verkstads AB skall sättas i konkurs och att samtliga 550 anställda skulle mista sina jobb. Uppgifter av det här slaget skapar helt naturligt oro. De utgör ytterligare exempel på ägarens agerande över huvudet på de anställda.

Med hänvisning till det anförda vill jag till industriministern ställa följande frågor:

Planerar statsrådet åtgärder i syfte att i framtiden förhindra åsidosättandet av medbestämmandelagen i företag med statligt ägande?

Vilka åtgärder avser industriministern att vidtaga för att garantera sysselsättningen för samtliga anställda vid Hvilans Mekaniska Verkstads AB i Kristianstad?

den 3 oktober

1977/78:15 av *Filip Fridolfsson* (m) till utrikesministern om åtgärder för att utverka frigivning av två i Sovjet fängslade svenska medborgare:

Den 5 juni i år greps och fängslades två svenskar under ett besök i Sovjet. De fängslade, Bengt Sareld och Nils-Erik Engström, är oförvitliga svenska medborgare. De är engagerade i pingströrelsen. De har berövats sin frihet därför att den ryska polisen anser sig ha hittat antisovjetiska skrifter i deras bil. Det rör sig enligt uppgifter från kristet håll i Sovjet

om brev från kristna därstädes till vänner i utlandet och om en inläga till Högsta Sovjet där 500 undertecknare klagar över att Bresjnevkonstitutionen ger utrymme för godtyckliga tolkningar från myndigheternas sida. Ett brev från de kristna i staden Suchumi lär också figurera i sammanhanget. I detta väddar de kristna om att få tillbaka det bönehus som togs ifrån dem år 1937 under Stalinregimen. Slutligen skulle de svenska unga männen ha haft med sig ett dokument som handlar om hur svårt det är att få utvandra från Sovjet.

I Sovjetunionen betraktas innehav av skrivelser som de här nämnda som antisovjetisk verksamhet, allra helst om dokumentens innehåll är ämnat att spridas. I detta fall har de ryska myndigheterna dragit slutsatsen att dokumenten skulle föras ut ur Sovjet för att publiceras i västvärlden. Huruvida detta var avsikten vet man inte, men enligt uppgift från ryska pingstvännar skulle breven till de kristna vännerna utomlands innehålla uppmaningar till dem att inbjuda brevskrivarna, vilket skulle betydligt underlätta för dem att utvandra från Sovjetunionen.

Den hårda reaktionen från de sovjetiska myndigheternas håll måste anses märklig mot bakgrund av Helsingforsdeklarationen. Sovjetunionen har inte bara undertecknat denna utan dessutom varit en av de drivande krafterna bakom dess tillkomst. I deklarationen fastslås rätten till fri åsiktsbildning liksom till fri informationsspridning över gränserna. Likväl hotas nu de två svenskarna, Bengt Sareld och Nils-Erik Engström, av fängelsestraff på upp till sju år. Det är maximistraffet för ett sådant s. k. brott som de begått. Ännu vet ingen när rättegången skall hållas, och svenskarna har nu suttit fängslade i fyra månader. Hoppet om att de skall släppas har alltmer avtagit med tiden som gått sedan gripandet. Den svenska regeringen har legat lågt, uppenbarligen för att inte irritera den ryska regeringen och de ryska myndigheterna och därmed försvåra ett frisläppande av de bägge männen. Svenska UD har skött ärendet med sedvanlig diplomatisk rutin och efter bästa förmåga upprätthållit och förmedlat kontakt med de fängslade svenskarna. Men dessa har nu lidit så länge utan att någon ljusning i deras situation har kunnat skönjas att tiden måste anses mogen för ett mer kraftfullt agerande från svensk sida. För att det skall ge effekt måste regeringen, och då naturligen i första hand utrikesministern, ingripa. Detta mitt krav stöds säkerligen av en stark opinion i Sverige. Den kristna befolkningen i alla länder med religiöst åsiktsförtryck skulle välkomna ett resolut svenskt regeringsingripande i denna situation. Endast ett sådant ingripande kan leda till att de två svenskarna snarast får resa hem till Sverige igen.

Med hänvisning till det anförda ber jag om kammarens tillstånd att få framställa följande fråga till utrikesministern:

Vilka åtgärder avser statsrådet att fortsättningsvis vidta i syfte att utverka att de i Sovjetunionen fängslade Bengt Sareld och Nils-Erik Engström snarast får återvända till Sverige?

Nr 3

Tisdagen den
4 oktober 1977

*Anmälan av
interpellationer*

Tisdagen den
4 oktober 1977

*Anmälan av
interpellationer*

1977/78:16 av *Rolf Hagel* (–) till utrikesministern om åtgärder mot neutronvapen:

President Jimmy Carters beslut om serietillverkning av kryssningsrobotar och vidareutveckling av neutronbomben är en ny, ytterst allvarlig upptrappning av kapprustningen. En produktion av neutronbomben – detta nya kärnvapen som dödar alla levande varelser och lämnar materiell egendom relativt oskadd – skulle störta världen in i en kvalitativt ny spiral av kapprustning och öka risken för ett kärnvapenkrig.

Representanter för politiska partier, fackföreningsrörelsen, religiösa organisationer, fredskommittéer och andra organisationer i Finland, Sovjetunionen, Polen, DDR, Förbundsrepubliken Tyskland, Danmark, Norge och Sverige, som samlades i Malmö den 16–18 september i år för de traditionella nordiska fredsdagarna, krävde i en appell förbud mot neutronbomben med bl. a. följande motiveringar:

”Avspänningen, framsteg för SALT II och andra nedrustningsförhandlingar mellan USA och Sovjetunionen, den europeiska säkerheten och världsfreden – allt detta har ställts på spel genom dessa steg som USA:s administration nyligen tagit.

Att utrusta NATO-styrkorna i Europa med neutronbomben skulle vara en flagrant kränkning av den högtidliga förpliktelse undertecknarna av Helsingforskonferensens slutdokument gjorde att ’arbeta för fred och säkerhet’ på denna kontinent, och den äventyrar allvarligt framgång för Belgradkonferensen.

Världens folk måste nu snabbt och effektivt reagera för att göra produktionen av dessa kvalitativt nya barbariska massförintelsevapen till en politisk omöjlighet och för att framtvinga ett stopp för kapprustningen i överensstämmelse med Nya Stockholmsappellens krav och mänsklighetens förhoppningar.

Nordiska fredsdagarna riktar en enträgen vädjan till alla människor av god vilja och alla regeringar, som ännu inte gjort sin stämma hörd, att förstärka den världsomfattande massprotesten mot neutronbomben och andra massförintelsevapen.”

I propagandan från Washington och NATO-ledningen i Europa har neutronbomben framställts närmast som ett humanitärt vapen. Det görs gällande att den är en ”ren” bomb med ”kliniskt avgränsad verkan”. En av neutronbombens främsta förespråkare, den demokratiska kongressmannen Robert M. Carr, skrev i en artikel i International Herald Tribune den 26 augusti i år:

”Största ’fördelen’ med neutronstridsspetsen i förhållande till tidigare vapen är att den skulle döda långt färre oavsiktliga offer.”

Detta är givetvis en ytterst bedräglig och färlig propaganda. Neutronbombens verkliga syfte är att ytterligare sudda ut skillnaden mellan kärnvapen och konventionella vapen, mellan taktiska vapen, dvs. sådana som

är avsedda att användas mellan stridande styrkor, och strategiska vapen, dvs. sådana som är avsedda att användas mot städer, baser och andra mål i motståndarens hemland.

Vad som hittills är känt om neutronbomben tyder på att den har minst tio gånger starkare strålverkan och tio gånger mindre verkan i form av tryckvåg och hetta än tidigare kärnvapen och termionukleära vapen. Neutronbomben dödar – eller skadar allvarligt – alla levande varelser inom ett område men lämnar materiell egendom relativt oskadad. Det radioaktiva nedfallet från explosionen och den övriga sekundära strålningen i verkningsområdet uppges bli så obetydliga och kortlivade att ett bombat område utan nämnvärda risker skall kunna ockuperas följande dag.

Genom den sammanställning av hittills kända fakta som ett symposium på initiativ av International Peace Bureau i Genève genomförde i Japan från den 21 juli till den 3 augusti i år har vi nu fått en mera översiktlig och detaljerad bild av ohyggliga verkningar, även de långsiktiga, av de båda atombomberna mot Hiroshima och Nagasaki den 6 resp. 9 augusti 1945. Enligt symposiets beräkningar, som anges sannolikt ligga under det verkliga antalet dödade och skadade, blev 350 000 människor i Hiroshima direkt utsatta för uranbombens verkningar. Därav dog uppskattningsvis minst 140 000 omedelbart eller före 1945 års utgång. Antalet personer som direkt utsattes för plutoniumbombens verkningar i Nagasaki beräknas till minst 280 000, av vilka minst 74 000 dog omedelbart eller före 1945 års utgång.

Bägge dessa bomber utvecklade i explosionsögonblicket en oerhörd hetta, och den omedelbart efterföljande tryckvågen var likaså oerhörd. De som dödades ögonblickligen i Hiroshima och Nagasaki blev antingen krossade eller brända till döds. Av dem som överlevde explosionen hade ett mycket stort antal utsatts för intensiv gamma- och neutronstrålning och dog en plågsam död, de flesta inom tio dagar. Neutronerna har ingen elektrisk laddning vilket förklarar deras förmåga att genomtränga även mycket tjocka lager av betong, stål och annan fast materia.

Det aktuella symposiet i Japan beräknade att uranbomben över Hiroshima gav en stråldos på 6 000 rad, därav 3 200 rad i form av neutronstrålning, 500 meter från hypocentrum, dvs. den punkt som låg rakt under bombexplosionen. Man räknar med att möjligheterna att överleva en så relativt liten helkroppsdos som 300 rad är endast 50 procent. Om en person får en engångsdos som är större än 1 000 rad dör han inom 3 till 14 dygn oavsett vilken behandling han får. Vid ögonblickliga stråldoser över 5 000 rad dör offret inom ett par dygn efter fruktansvärda lidanden. De strålsjuka i Hiroshima kräktes blod, fick hög feber och svår diarré, tappade håret, skinnet flagnade av i stora sjö. Eftersom läkare och annan sjukvårdspersonal drabbades i samma utsträckning som den övriga befolkningen fanns det inte ens tillgång till den mest elementära vård för de sjuka och döende. De som utsattes för strålningen men alltjämt lever går fortfarande i fruktan för sjukdomar och eventuella ärftliga skador som gamma- och neutronstrålningen kan ha gett upphov till.

Nr 3

Tisdagen den
4 oktober 1977

Anmälan av interpellationer

Neutronbomben har inte ens det försonande drag – om man nu kan använda detta uttryck om ett kärnvapen över huvud taget – som uranbomben över Hiroshima eller plutoniumbomben över Nagasaki, nämligen att ge en ögonblicklig död åt de flesta offren. Neutronbomben kommer att döma offren till en död under tortyr eller en livslång ovisshet om verkningarna hos dem som överlever de första två veckorna.

Hiroshimabomben beräknas ha haft en sprängverkan motsvarande tolv tusen ton (tolv kiloton) trotyl. Enligt USA-krigsmaktens militära handböcker skall en neutronstridsspets med en sprängverkan av ett tusen ton (ett kiloton) ge en stråldos på minst 8 000 rad inom 800 meter från explosionens centrum. Den ger alltså ungefär samma stråldos som Hiroshimabomben men över ett ännu större område. Det betyder att stora stråldoser med avtagande styrka kommer att ges åt befolkningen i ett mycket stort koncentriskt område utanför det centrala område som garanteras minst 8 000 rad.

Den svenske nedrustningsexperten kommendör Torgil Wulff skrev i en utförlig artikel under rubriken "Ska neutronbomber försvara Väst-europa?" i Dagens Nyheter den 17 september 1977:

"Neutronvapnen är konstruerade för att vara extremt antipersonella och har effekter som i sin inhumana karaktär kan jämföras med stridsgaser. Från teknisk utgångspunkt är det visserligen stor skillnad mellan neutronvapen och stridsgaser, men effekterna är delvis desamma – en människa kan få dödliga nervskador genom stridsgas lika väl som genom radioaktiv strålning. Gasanfallen under första världskriget väckte ju en enorm avsky bland människorna och detta tvingade fram det förbud mot gas och bakteriologiska stridsmedel som fastlagts i 1925 års Genèveprotokoll. En överväldigande majoritet av jordens stater har biträtt detta viktiga protokoll och förbudet mot användning har i stort sett respekterats.

Vad man nu på amerikansk sida diskuterar är egentligen ingenting annat än ett försök att med neutronvapnet kringgå ett redan existerande vapenförbud."

Med hänvisning till det anförda hemställer jag om kammarens tillstånd att till utrikesministern få ställa följande frågor:

1. Vilken uppfattning har regeringen om den nya spiral i kapprustningen som president Carters beslut om serietillverkning av kryssningsrobotar och fortsatt utveckling av neutronbomben innebär?

2. Har regeringen samma uppfattning som nedrustningsexperten kommendör Torgil Wulff att utvecklingen av neutronvapen endast är ett försök att kringgå 1925 års Genèveprotokoll och redan existerande vapenförbud?

3. Vilka åtgärder har regeringen vidtagit eller ämnar den vidta för att medverka till den mycket kraftiga världsopinion som utvecklats för att stoppa neutronbomben och förbjuda framställningen av neutronvapen och andra nya massförintelsevapen?

den 27 september

Nr 3

Tisdagen den
4 oktober 1977

1977/78:17 av *Georg Andersson* (s) till försvarsministern om ökade utbildningsmöjligheter för vapenfria, m. m.:

*Anmälan av
interpellationer*

Av arbetsmarknadsstyrelsens programplan, avgiven den 2 september 1977, framgår att antalet vapenfria som väntar på att få fullgöra sin grundutbildning under 1977/78 beräknas öka med ytterligare 500 personer. F. n. uppgår kön till ca 2 500 vapenfria. Väntetiden för vapenfria när det gäller inkallelse till grundutbildning uppgår till 2–3 år. Medan ungdomar som gör militärtjänst inkallas till grundutbildning i åldern 18–19 år kan många vapenfria inte inkallas förrän i åldern 22–23 år. Detta förhållande medför allvarliga sociala och ekonomiska konsekvenser för de vapenfria.

Den svåra situationen för de vapenfria skärptes genom de nedskärningar som regeringen gjorde i den s. k. besparingspropositionen. Därvid minskades tjänstgöringsutrymmet för de vapenfria från ca 400 000 till ca 325 000 utbildningsdagar. Detta motsvarar ca 750 personer.

Den förlängning av kön av vapenfria som väntar på att få fullgöra sin grundutbildning som på detta sätt skett kan enligt min mening försvåra genomförandet av vapenfriutredningens förslag om ny vapenfrilag. Utredningen bedömde att ett genomförande av förslaget skulle innebära en ökning av antalet värnpliktiga som erhåller vapenfri tjänst. En kraftig utbyggnad av antalet utbildningsplatser förordades av utredningen. Det framstår som ytterst angeläget att vapenfrilagstiftningen reformeras och att denna reform snarast kan träda i kraft. En målsättning har varit att det skulle kunna ske den 1 januari 1978.

Mot denna bakgrund är det synnerligen angeläget att kön av vapenfria som väntar på att få fullgöra sin grundutbildning inte tillåts öka utan om möjligt kunde nedbringas.

Med hänvisning till det anförda vill jag ställa följande frågor till försvarsministern:

1. Avser regeringen att vidta några åtgärder för att öka utbildningsmöjligheterna för vapenfria för att därmed nedbringa kön av sådana som väntar på att få fullgöra sin grundutbildning?

2. När kan enligt regeringens bedömning en ny vapenfrilagstiftning genomföras?

den 3 oktober

1977/78:18 av *Birgitta Dahl* (s) till statsrådet Olof Johansson om kärnkraftverket Forsmark 3:

Regeringens handlande i Forsmarksfrågan visar prov på en upprörande hänsynslöshet mot de människor och den bygd som berörs och mot de av riksdagen fattade energipolitiska beslut som fortfarande gäller.

De energipolitiska beslut som riksdagen på förslag av den socialdemokratiska regeringen med bred majoritet fattade år 1975 var det första steget i ett strategiskt program för hur energiförsörjningen – omgärdad av för världen unikt stränga säkerhetskrav – skulle kunna klaras, samtidigt som vi arbetar oss fram till större handlingsfrihet och nya och bättre lösningar av en rad väsentliga frågor. Målen var att värna samsällsättningen, fortsatt social välfärdsutveckling och ett ansvarsfullt utnyttjande av olika energikällor, att steg för steg öka säkerheten för hälsa och miljö, det nationella oberoendet och handlingsfriheten inför framtiden. Därför lade vi då fast det mest ambitiösa sparprogram som något land har gjort. Därför fattade vi då beslut om en rad utredningar och forskningsprogram som syftade till att ge oss ökade kunskaper och säkrare och effektivare metoder att utnyttja både de energikällor som nu är tillgängliga och de alternativa energikällorna.

Men om 1975 års beslut verkligen skall kunna bli den startpunkt för en politik som ger oss möjligheter att styra utvecklingen i fortsättningen krävs det beslutsamma och målmedvetna insatser av en enig och handlingskraftig regering. Därför är det taktikspel, den handlingsförklaring och splittring som kännetecknar den nuvarande regeringens energipolitik så farlig och oansvarig.

För de många medborgare som nu får betala för regeringens misslyckade ekonomiska politik med sänkt levnadsstandard och hot om arbetslöshet framstår det som djupt omoraliskt att regeringen samtidigt för en energipolitik som leder till ökad arbetslöshet och kostar medborgarna miljardbelopp i ren kapitalförstörelse.

Särskilt upprörande är det sätt på vilket regeringen valt att låta de anställda i Forsmark och den omgivande bygden bära konsekvenserna av regeringens dubbelspel i energipolitiken. Till följd av de uppsägningar som Vattenfall tvingas göra så länge regeringen inte lämnar besked om framtiden hotas nu tusentals människors framtid. Följderna blir ytterst allvarliga för Östhammars kommun och hela regionen, som redan tidigare brottas med svåra problem. Om regeringen driver frågan dithän att en stor del av de yrkesskickliga byggnadsarbetarna och teknikerna tvingas lämna Forsmark har man dessutom ingen verklig valfrihet inför 1978 års energipolitiska beslut. Regeringens handlande har redan lett till allvarliga förseningar och en omfattande kapitalförstörelse. Självklart medför den ovisshet och oro som i dag råder också risker för att den tekniska kvaliteten och därmed säkerheten försämras.

Det är mot denna allvarliga bakgrund nödvändigt att regeringen omedelbart upphör med att bedriva energipolitiken som ett taktiskt spel och ger klara besked, inte minst om fullföljandet av kärnkraftsaggregat som nu befinner sig i olika stadier av utbyggnad i enlighet med 1975 års beslut. Beträffande Forsmark 3 har energiministern i kompletteringspropositionen (prop. 1976/77:150) uttalat att han under hösten 1977 avser föreslå regeringen att lägga fram förslag till åtgärder med anledning av den utredning och de förhandlingar som Vattenfall fått regeringens upp-

drag att fullfölja.

Under hänvisning till vad som anförts vill jag fråga energiministern:

När kommer de besked om framtiden för Forsmark 3 och de anställda där som utlovats i kompletteringspropositionen att lämnas?

Nr 3

Tisdagen den
4 oktober 1977

*Meddelande om
frågor*

§ 6 Meddelande om frågor

Meddelades att följande frågor framställdes

den 12 augusti

1977/78:1 av *Lars Henrikson* (s) till kommunikationsministern om utformningen av SJ:s nya personvagnar:

Statens järnvägar har av Kalmar Verkstad beställt ett antal personvagnar för andra klass som utformas på ett väsentligt avvikande sätt jämfört med nuvarande vagnpark. Bl. a. skall vagnarna, enligt uppgifter i massmedia, bara få en ingång och en toalett, bekvämligheten skall efter sättas genom försämrade möjligheter att medföra bagage. Passagerarantalet skall ökas i vagnarna, och därigenom försämrats standarden.

Med anledning härav vill jag fråga kommunikationsministern:

Överväger statsrådet några åtgärder för att ändra på SJ:s utformning av vagnarna eller – om inte det går – för att förhindra att sådana beställningar upprepas?

den 14 september

1977/78:2 av *Ingvar Svanberg* (s) till industriministern om kapitalförstärkning till statsägda företag i Norrbotten:

I Norrbotten har under de senaste veckorna flera tusen anställda vid de statsägda företagen i länet varslats om uppsägning samtidigt som företagen redovisar stora behov av investeringar, som dock måste skjutas på framtiden på grund av företagets brist på kapital. Detta medför förutom en enorm arbetslöshet och personliga tragedier att dessa företag på grund av otillräckliga investeringar kommer att sakna konkurrenskraft också när en konjunkturuppgång inträder.

Mot bakgrund av detta vill jag ställa följande fråga till industriministern:

Är industriministern beredd medverka till att de statsägda företagen i Norrbotten får tillgång till behövligt kapital för att nu kunna förverkliga sina planerade investeringar?

Tisdagen den
4 oktober 1977

*Meddelande om
frågor*

1977/78:3 av *Gunnar Olsson* (s) till budgetministern om slopande av investeringsavgiften på vissa byggnadsarbeten:

I propositionen 1976/77:144 föreslog regeringen bl. a. att en investeringsavgift på 15 % skulle införas på vissa s. k. oprioriterade byggnadsarbeten som påbörjas under tiden den 15 maj 1977–den 30 juni 1978. I propositionen föreslogs också att regeringen skall kunna föreskriva att arbeten inom vissa regioner befrias från avgift, om läget på arbetsmarknaden motiverar detta.

Flera byggnadsprojekt har på grund av ifrågavarande investeringsavgift ställts på framtiden.

Läget på arbetsmarknaden i Värmland är nu så allvarligt, att det bör finnas klara motiv för att länet redan nu befrias från den 15-procentiga investeringsavgiften.

Är statsrådet beredd att i enlighet med propositionens intentioner, på grund av den allvarliga situationen i Värmland, medge att investeringsavgiften på 15 % på vissa s. k. oprioriterade byggnadsarbeten snarast slopas?

1977/78:4 av *Gunnar Olsson* (s) till arbetsmarknadsministern om utsträckt tid för statsbidrag till beredskapsarbeten för ungdom:

Till kommunala beredskapsarbeten för ungdom, praktikarbeten för ungdom inom statlig förvaltning samt enskilda beredskapsarbeten för ungdom under 20 år utgår statsbidrag med 75 %. För dessa beredskapsarbeten gäller det 75-procentiga statsbidraget fram till den 31 december 1977. Arbetsgivare inom såväl den privata som den offentliga sektorn, exempelvis kommuner och landsting, behöver tid att inventera och redovisa för ändamålet lämpliga objekt.

För att uppnå önskad effekt är det bl. a. därför nödvändigt att tiden för det 75-procentiga bidraget förlängs i första hand fram till den 30 juni 1978.

Är statsrådet med hänsyn till krisläget i Värmland beredd överväga att utsträcka tiden för 75-procentigt bidrag till nämnda arbeten inom Värmlands län till den 30 juni 1978?

den 19 september

1977/78:5 av *Karl Erik Olsson* (c) till statsrådet Ingegerd Troedsson om en breddad läkarutbildning:

Dagens läkargeneration har i allmänhet en mycket bred kompetens. Läkarutbildningens inriktning leder emellertid till att nyutexaminerade läkare blir alltmer specialiserade. Detta förorsakar problem då det gäller att upprätthålla dygnet-runt-service inom olika områden, t. ex. i fråga om förlossningsvård vid mindre sjukhus. Och det är ett centraliserings-

argument som upplevs som ett hot vid många små enheter.

Effekterna kan bli besvärande från regionalpolitisk synpunkt, men kan även påverka landstingsekonomin negativt, då små enheter i flera utredningar visat sig fördelaktiga i kostnadsavseende.

Jag vill därför ställa följande fråga:

Anser statsrådet att den nuvarande situationen är tillfredsställande, eller är statsrådet beredd att vidta åtgärder för breddning av läkarutbildningen för att därmed på sikt underlätta för mindre sjukhus att upprätthålla en god och allsidig service?

den 29 september

1977/78:6 av *Nils Hjorth* (s) till bostadsministern om ersättning till vissa villaägare i Forsmark:

Ett stort antal byggnadsarbetare vid kärnkraftverket i Forsmark har varslats om uppsägning. Detta har givetvis skapat ångslan och osäkerhet inför framtiden. Oron förstärks av att många byggt egna hem, då man lovats arbete av mera långvarig karaktär. I tidningsintervjuer i sommar har statsrådet Elvy Olsson sagt att regeringen kommer att kompensera villaägarna i Forsmark med omnejd för förluster i samband med ett byggstopp för tredje kärnkraftsaggregatet. Det är ett för de berörda glädjande besked. Med anledning av dessa uttalanden vill jag fråga:

Är statsrådet beredd medverka till att de Forsmarksarbetare som tvingas sälja sina hus till underpris får ersättning av staten för detta?

1977/78:7 av *Carl Lidbom* (s) till handelsministern om förbud mot kapitalexport till Sydafrika:

Riksdagen har i princip beslutat att kapitalexport till Sydafrika skall förbjudas. Dessutom har riksdagen uppdragit åt regeringen att "ombesörja överläggningar med närmast berörda företag i syfte att åstadkomma en begränsning av dessas verksamhet i Sydafrika". Min fråga till handelsministern är:

När kommer dessa överläggningar att inledas, och på vilket sätt kommer regeringen att själv engagera sig i dem?

den 30 september

1977/78:8 av *Bertil Zachrisson* (s) till utbildningsministern om utredning angående en särskild rundradio:

Radioutredningens förslag om ytterligare utredning av s. k. särskild rundradio har av utbildningsministern aktualiserats före remisstidens utgång. Jag vill därför fråga:

När kommer direktiven till den varslade utredningen om särskild rund-

Nr 3

Tisdagen den
4 oktober 1977

*Meddelande om
frågor*

Tisdagen den
4 oktober 1977

*Meddelande om
frågor*

radio att offentliggöras, och på vilket sätt kommer utredningen att ges en bred parlamentarisk förankring?

den 3 oktober

1977/78:9 av *Carl-Henrik Hermansson* (vpk) till utrikesministern om åtgärder för att tillförsäkra Vietnam återuppbyggnadsbidrag enligt Parisavtalet:

I Vietnam råder ett ytterst svårt försörjningsläge. Orsakerna härtill är flera. En stor del av åkerarealen förstördes till följd av Förenta staternas anfallskrig, och den ekologiska balansen har rubbats genom avlövnings med kemiska medel och andra former för miljökrig. Härtill kommer följderna av två rekordkalla vintrar i norra Vietnam, en intensiv torka i alla Vietnams provinser under den gångna sommaren, tyfoner och översvämningar. Befolkningens försörjning med ris och andra livsmedel är hotad. Mot denna bakgrund speciellt och allmänt mot bakgrunden av den oerhörda förintelse av människor och materiella tillgångar som Förenta staterna åstadkommit under sitt utrotningskrig vill jag ställa följande fråga:

Vilka initiativ avser regeringen att ta, i Förenta nationerna och på annat sätt, för att utöva press på Förenta staterna att uppfylla sina åtaganden enligt Parisavtalets artikel 21 att "bidra till att läka krigets sår och till återuppbyggnaden av DRV och hela Indokina"?

1977/78:10 av *Carl-Henrik Hermansson* (vpk) till utrikesministern om livsmedelsbistånd till Vietnam:

Med hänvisning till det svåra akuta försörjningsläget beträffande ris och andra livsmedel i Vietnam vill jag ställa följande fråga:

Avser regeringen att ta ytterligare initiativ för extra bistånd, av katastrofmedel eller på annat sätt, till Vietnam med anledning av den svåra livsmedelssituationen?

1977/78:11 av *Bertil Måbrink* (vpk) till industriministern om åtgärder för att garantera sysselsättningen i Hofors:

Den kapitalistiska krisen slår hårt och brutalt mot människor och hela regioner.

Orter som domineras av en enda industri, som tillika är processindustri med produktionen inriktad på export, drabbas särskilt hårt.

En sådan ort är Hofors, som nu riskerar att ytterligare mista mellan 300 och 400 arbetstillfällen.

Mot bakgrund av detta vill jag till industriministern ställa följande fråga:

Vilka åtgärder avser statsrådet vidta för att förhindra ytterligare ned-

läggningar vid SKF Hofors samt garantera sysselsättningen för kommunen?

Nr 3

Tisdagen den
4 oktober 1977

1977/78:12 av *Rolf Hagel* (–) till jordbruksministern om giftkatastrofen i Teckomatorp:

*Meddelande om
frågor*

Giftkatastrofen i Teckomatorp har utvecklats till vårt lands största miljöskandal, fullt jämförbar med den i Seveso, Italien.

Befolkningen i Teckomatorp har under tio års tid framfört allvarliga misstankar om brott mot gällande miljölagar. Sjukdomstecken har nonchalerats, och ingen ansvarig myndighet har tydligen under dessa tio år funnit det intressant att kontrollera var företaget gjort av sitt giftavfall.

Nu cirkulerar också starka misstankar om att myndighetspersoner blivit mutade eller på annat sätt gett efter för påtryckningar från företagets sida. Det måste av den anledningen ses som ett starkt allmänt intresse att grundligt klarlägga de närmare omständigheterna i affären.

Mot den bakgrunden vill jag ställa följande fråga:

Avser regeringen att tillsätta en opartisk utredning för att klarlägga hur berörda myndigheter har fullgjort sina åligganden som övervakande organ?

1977/78:13 av *Kjell-Olof Feldt* (s) till handelsministern om förlängning av prisstoppet på dagligvaror:

Avser handelsministern att förlänga prisstoppet på de s. k. dagligvarorna efter den 31 oktober?

den 4 oktober

1977/78:14 av *Börje Stensson* (fp) till statsrådet Britt Mogård om åtgärder mot lärarbristen:

Inför skolstarten höstterminen 1977 förekom ofta tidningsuppgifter om att lärarbristen var stor i flera rektorsområden/kommuner.

Intervjuer med skolledningar på skilda orter gav vid handen att man snart nog fruktar en lärarbrist av samma omfattning som på 1950-talet.

Mot bakgrund av detta vill jag fråga statsrådet:

Vilka åtgärder avser regeringen att vidta för att häva den akuta lärarbristen? Delar statsrådet uppfattningen att en större lärarbrist kan befaras i en nära framtid?

1977/78:15 av *Bertil Jonasson* (c) till budgetministern om lättnad vid beskattningen av granbarkborreskadat virke:

Granbarkborrens härjningar synes på många platser i vårt land bli ödesdigra för granskogens framtid. Snara ändringar i skattelagstiftningen bör

Tisdagen den
4 oktober 1977

*Meddelande om
frågor*

kunna ge positiva utslag.

Mot bakgrund av detta vill jag ställa följande fråga:

Kommer förslag till sådana ändringar att föreläggas riksdagen att lättnader i beskattningen av granbarkborreskadat virke kan bli möjliga vid 1978 års taxering?

1977/78:16 av *Rolf Hagel* (–) till handelsministern om förlängning av prisstoppet på dagligvaror:

Priserna på dagligvaror har under innevarande år stigit med över 15 %. Det av regeringen beslutade prisstoppet är tidsbegränsat och undantar dessutom importerade varor som ingår i den dagliga konsumtionen.

Avser regeringen att utvidga och förlänga prisstoppet?

1977/78:17 av *Göthe Knutson* (m) till budgetministern om slopande av reklamskatten för dagstidningar:

Slopa annonsskatten! Det kravet framförs nu med allt större kraft av en rad dagstidningar i landet. Det visar sig att ett par av de allra största s. k. förstädningarna nu hamnat i en ekonomiskt svår situation med förluster och inskränkningar som följd. Även andra stora s. k. högtäckningstidningar hyser stark oro för framtiden. Det är således inte bara "andratidningar" som fått ekonomiska bekymmer, vilket jag påvisade i en motion till riksdagen i januari i år (1976/77:1027).

Dagstidningar är mycket personalintensiva företag, och kostnadsökningarna drabbar branschen så hårt att det genomsnittliga ekonomiska utfallet efter kalkylmässiga avskrivningar blir negativt eller vinsten mycket låg även för flertalet högtäckningstidningar. En krisbransch är det här med andra ord. Till detta kommer de ytterligare kostnadsökningar som nya höjningar av posttaxorna innebär. I detta bekymmersamma läge utgör naturligtvis den 6-procentiga reklamskatten (annonsskatten) en tung pålaga, som nästan helt drabbar tidningar som inte uppbär presstöd. Till yttermera visso utgår även mervärdeskatt på annonser. Annonsskatten kan således betraktas som en extraskatt på en bransch med allt fler krisinslag.

Vill budgetministern i detta läge överväga att snarast slopa reklamskatten på dagstidningar för att mildra branschens ekonomiska svårigheter?

1977/78:18 av *Per Gahrton* (fp) till jordbruksministern om giftkatastrofen i Teckomatorp:

Miljökatastrofen vid BT Kemi i Teckomatorp i Skåne växer dag för dag. Allt fler människor frågar sig hur det har varit möjligt att företagets medvetna förgiftning av mark och vatten fått pågå så länge innan myndigheterna ingrep, varför preskriptionstiderna för brott mot miljö-

skyddslagarna är så korta, om myndigheternas praktiska övervakningsmöjligheter verkligen är tillfredsställande, om inte en särskild miljöombudsman borde tillsättas för att effektivisera miljöövervakningen och om inte en offentlig utredning om miljöskyddet mot bakgrund av BT Kemi-skandalen är nödvändig för att förhindra liknande skandaler i framtiden.

Jag vill därför till jordbruksministern vidarebefordra den oro för miljöförgiftning som ökar i hela landet och i västra Skåne i synnerhet och direkt fråga:

Vilka åtgärder avser jordbruksministern vidta för att miljökatastrofer av den typ som inträffat vid BT Kemi i Teckomatorp i framtiden skall kunna förhindras?

1977/78:19 av *Thure Jadestig* (s) till utrikesministern om åtgärder för att utverka frigivning av två i Sovjet fängslade svenska medborgare:

Sedan den 5 juni 1977 sitter två unga pingstväänner – Nils Erik Engström och Bengt Sareld – häktade i Sovjet. Anklagelseakten är ännu ej känd, men det har uppgivits att de brutit mot sovjetisk lag genom att införa biblar till Sovjet. Dessutom skulle de vid utresan ha haft med sig brev från sovjetmedborgare till vänner i Sverige med begäran om hjälp för utvandring. Förundersökning pågår fortfarande fyra månader efter häktningen.

Med anledning härav ber jag att till utrikesministern få rikta följande frågor:

Vilket juridiskt bistånd har svenska myndigheter givit de båda svensarna, i vilken utsträckning har svenska myndigheter haft möjligheter till kontakter med dem och vilka åtgärder har utrikesministern vidtagit för att få dem frigivna?

1977/78:20 av *Essen Lindahl* (s) till kommunministern om avgiftsbefrielse för polisbevakning vid arrangerande av ideellt inriktade sammankomster:

Chefen för kommundepartementet har tillsatt en utredning för översyn av allmänna ordningsstadgan.

Avser regeringen att utfärda sådana tilläggsdirektiv att utredningen med förtur skall behandla frågan om att befria arrangörer av ideellt inriktade tillställningar från att erlägga avgift för polisbevakning?

1977/78:21 av *Jörn Svensson* (vpk) till ekonomiministern om åtgärder för att förmå exportföretagen att sänka sina priser:

Sedan spekulanterna förvarnats genomförde regeringen i slutet av augusti en 10-procentig devalvering av den svenska kronan. Ändamålet med åtgärden sades vara att stärka den svenska exportindustrins konkurrenskraft genom att med en nedskrivning av kronan ge denna industri möjlighet till prissänkningar. Sådana prissänkningar tycks i stort sett helt

Tisdagen den
4 oktober 1977

*Meddelande om
frågor*

ha uteblivit. Devalveringens enda verkan har varit att den bidragit till att sänka reallöner och levnadsstandard för de arbetande i Sverige och att öka exportföretagens vinster.

Med hänvisning härtill vill jag till ekonomiministern ställa följande fråga:

För att stoppa inflationen – avser regeringen att vidta åtgärder för att exportföretagen verkligen skall sänka sina priser som följd av devalveringen?

1977/78:22 av *Karin Nordlander* (vpk) till handelsministern om förlängt prisstopp:

Regeringen har försökt något mildra sin inflationsstimulerande politik med det allmänna prisstopp som skall gälla till den 1 november. Trots att prisstoppet luckrats upp genom en rad undantag för importerade varor har prisstegringstakten hittills under prisstoppets giltighetstid varit dämpad i jämförelse med tidigare under året. På många nödvändighetsvaror har dock trots prisstoppet stora ökningar skett.

Kravet på ett förlängt och verkligt effektivt prisstopp, som skall gälla till dess att inflationens grundorsaker börjar angripas, växer i styrka.

Med hänvisning till det anförda vill jag därför till handelsministern ställa följande fråga:

För att stoppa inflationen – avser regeringen att lägga fram förslag till förlängt och effektivt prisstopp?

1977/78:23 av *Carl-Henrik Hermansson* (vpk) till budgetministern om slopande av mervärdeskatten på livsmedel:

Priserna på dagligvaror – livsmedel m. m. – har på ett år stigit med 17,2 %. Enbart under de gångna månaderna av 1977 uppgår prisstegringen till 15,4 % (räknat t. o. m. augusti). Denna prisstegring drabbar hårdast grupperna med fysiskt tungt arbete, barnfamiljerna och låginkomsttagarna, vilka tvingas använda större del av sina inkomster till mat än andra grupper i samhället. För alla arbetande och för alla pensionärer är det emellertid ett starkt intresse att den starka ökningen av matpriserna inte bara stoppas, utan vänds i en direkt sänkning av priserna på särskilt de viktigaste livsmedlen.

Med hänvisning härtill vill jag ställa följande fråga till budgetministern Mundebo:

För att stoppa inflationen – avser regeringen att lägga fram förslag om att ta bort mervärdeskatten på mat, alternativt använda hela det årliga skattebeloppet till subventioner på ett utvidgat sortiment av baslivsmedel?

1977/78:24 av *Tore Claeson* (vpk) till statsrådet Birgit Friggebo om hyresstopp m. m.:

De senaste årens hyresutveckling saknar motsvarighet under efterkrigstiden. Nya hyreshöjningar på mellan 20 och 30 kr. per kvadratmeter begärs nu av de flesta bostadsföretag. Många hyresgäster ser inga möjligheter att klara ytterligare hyreshöjningar.

Regeringen har hittills inte infört något prisstopp för hyrorna eller tagit sådana initiativ som kan stoppa hyreshöjningarna, än mindre sänka hyrorna.

Opinionen mot de höga hyrorna växer. Bl. a. har hyresgäströrelsen nu krävt olika åtgärder av regeringen i syfte att begränsa hyreshöjningarna, framför allt för hyresgäster hos de allmännyttiga bostadsföretagen.

Med hänvisning till det anförda vill jag ställa följande fråga till statsrådet Friggebo:

För att stoppa inflationen – avser regeringen att nu införa ett prisstopp för hyrorna och genomföra mera långsiktiga åtgärder för att stoppa den nuvarande hyresutvecklingen?

1977/78:25 av *Nils Berndtson* (vpk) till kommunministern om åtgärder för att motverka höjningar av vissa kommunala taxor och avgifter:

Det största kostnadsproblemet i det svenska samhället i dag har de många låg- och mellaninkomsttagarna. I många kommuner förbereds nu beslut om taxehöjningar på en rad områden. Det är taxehöjningar som kommer att läggas till hyrorna eller direkt drabba barnomsorg eller annan kommunal service. Kommunala taxehöjningar kommer att ytterligare späda på den starka inflationen. De kommer att förvärra kostnadsläget för många löntagare.

Med hänvisning härtill vill jag till kommunminister Antonsson ställa följande fråga:

För att stoppa inflationen – avser regeringen att vidta åtgärder för att motverka höjningar av taxor och avgifter på sociala nyttig- och nödvändigheter?

1977/78:26 av *Oswald Söderqvist* (vpk) till kommunikationsministern om åtgärder för att hindra taxehöjningar inom allmänna statliga kommunikationer:

Levnadskostnaderna har under 1977 stigit på ett i alla avseenden oacceptabelt sätt. Levnadsstandarden sänks för den helt övervägande delen av det svenska folket. Det måste motverkas på alla områden.

Prishöjningar kan nu väntas inom de allmänna statliga kommunikationerna, inom såväl tele som post och järnvägar. Inte minst biljettpriserna vid SJ är nu av en storleksordning som icke står i överensstämmelse med en sund trafikpolitik. Telefonnätet är för många människor en dyr men nödvändig kommunikation för att bryta isolering och hålla kontakt

Nr 3

Tisdagen den
4 oktober 1977

*Meddelande om
frågor*

Tisdagen den
4 oktober 1977

*Meddelande om
frågor*

med nära anhöriga och vänner. Prishöjningar inom den allmänna kommunikationens områden slår därför hårt mot många redan utsatta.

Med hänvisning härtill vill jag till kommunikationsminister Turesson ställa följande fråga:

För att stoppa inflationen – avser regeringen att förhindra vidare taxehöjningar inom de allmänna statliga kommunikationerna?

1977/78:27 av *Nils Berndtson* (vpk) till statsrådet Ola Ullsten om åtgärder för att trygga rättssäkerheten för flyktingar:

Polisens möjligheter att under vissa förhållanden avvisa flyktingar har tillämpats på ett sätt som innebär fara för rättssäkerheten. Sålunda har polisen i Norrköping under anmärkningsvärda former avvisat flyktingar från Chile. Ett rimligt krav förefaller vara att invandrarverket alltid kopplas in i sådana fall.

Med hänvisning till det anförda vill jag till statsrådet Ola Ullsten ställa följande fråga:

Vilka åtgärder är regeringen beredd att vidta för att trygga rättssäkerheten för flyktingar?

1977/78:28 av *Jörn Svensson* (vpk) till jordbruksministern om den offentliga insynen i giftproducerande företag:

I pressen har meddelats att naturvårdsverket avser att lindra giftproducerande företags skyldighet att lämna uppgifter om sin hantering.

Med anledning härav vill jag ställa följande fråga till jordbruksministern:

Anser statsrådet att det är lämpligt att nu försämra den offentliga insynen i giftproducerande företags förehavanden?

1977/78:29 av *Olle Wästberg* i Stockholm (fp) till socialministern om kommunernas utbyggnadsplaner för daghemmen:

I slutet av våren berättade socialministern att den av regeringen tillsatta planeringsgruppen för barnomsorg under juli–augusti skulle samla in sociala centralnämndernas förslag till barnomsorgsplaner för åren 1978–1982.

Vilka resultat har denna inventering givit?

Hur bedömer socialministern i dag kommunernas utbyggnadsplaner för daghemmen?

1977/78:30 av *Olle Wästberg* i Stockholm (fp) till statsrådet Ola Ullsten om avvisningen av flyktingar från Chile:

Under de senaste månaderna har en rad chilenska flyktingar avvisats från Sverige, nu senast också en flykting med klar politisk bakgrund.

Har regeringens praxis gentemot flyktingar från Chile förändrats?

1977/78:31 av *Carl Lidbom* (s) till industriministern om svenska tolkningsuttalanden i OECD:s kommitté för internationella investeringar och multinationella företag:

Det finns tecken som tyder på att vissa regeringar försöker underminera OECD:s uppförandekod för multinationella företag. Försöken går ut på att hindra OECD:s kommitté för internationella investeringar och multinationella företag från att undersöka och diskutera enskilda företags åtgärder och underlåtenhetssynder. Saken kommer upp till förberedande diskussion inom kommittén redan i mitten av denna månad.

Min fråga är: Är industriministern beredd att ge Sveriges företrädare i kommittén instruktioner att verka för att kommittén skall diskutera även enskilda fall och med ledning bl. a. av dem göra tolkningsuttalanden som klarlägger innebörden av kodens bestämmelser?

1977/78:32 av *Evert Svensson* (s) till bostadsministern om tidpunkten för visst planändringsbeslut:

För att, med hänsyn till arbetsmiljön, kunna överbygga en traversbana begärde Nya Marstrandsverken AB genom kommunen för flera år sedan en planändring i kvarteret Verkstaden, Marstrand, Kungälv kommun. Marstrandsverken tillhör Fartygsentreprenader AB, Uddevalla. Sedan ärendet förberetts under lång tid fattade planverket under våren ett beslut och tillstyrkte därvid planändringen. Därefter har ärendet varit klart för beslut i regeringen.

Min fråga till bostadsministern är:

När är ett sådant beslut att förvänta?

1977/78:33 av *Torsten Stridsman* (c) till bostadsministern om utbyggnad av ASSI:s industrier i Norrbotten:

Sedan en tid har överläggningar förts mellan regeringen och ASSI angående utbyggnadsplaner i Norrbotten för att bl. a. öka avsättningen av länets besvärande överskott av lövmassaved. För länets sysselsättning skulle en utbyggnad av ASSI:s industrier för ökad användning av lövmassa ha stor betydelse.

Med anledning av detta vill jag ställa följande fråga:

När beräknar statsrådet att regeringen kommer att ge ASSI tillstånd att använda mer lövmassaved i sina industrier i Norrbotten?

1977/78:34 av *Ingrid Sundberg* (m) till utbildningsministern om reglerna för antagning till universitet och högskolor:

Nya antagningsregler för tillträde till universitet och högskolor tillämpades vid höstterminens början. Många studerande upplevde antagningsreglerna som krångliga, och många har med besvikelse konstaterat

Nr 3

Tisdagen den
4 oktober 1977

*Meddelande om
frågor*

Tisdagen den
4 oktober 1977

*Meddelande om
frågor*

att inte ens mycket höga betygspoäng räckte för tillträde till önskad utbildning. Också inför antagning till högre studier kommande vårtermin är osäkerheten stor. Enligt uppgift föreligger ännu inte någon sammanställning av hur de nya antagningsreglerna fungerat. Med hänvisning till detta ber jag att till utbildningsministern få ställa följande frågor:

När beräknar utbildningsministern att en redovisning av utfallet av de nya antagningsreglerna kan ske, och vilken utvärdering kommer dessa att bli föremål för?

Kan man förvänta sig att eventuella missförhållanden resulterar i förslag till justering av antagningsbestämmelserna?

1977/78:35 av *Göran Karlsson* (s) till socialministern om kommunernas utbyggnadsplaner för daghemmen:

Rapporter från olika håll i landet tyder på att kommunerna inte fullföljer de uppgjorda planerna för barnomsorgens utbyggnad.

Jag hemställer därför att socialministern lämnar en redogörelse för situationen och samtidigt ger besked om vilka åtgärder som ytterligare kan behöva vidtas för fullföljande av det av riksdagen fastlagda fem-årsprogrammet.

§ 7 Kammaren åtskildes kl. 16.02.

In fidem
SUNE K. JOHANSSON

/Solveig Gemert